

Jaarverslag 2023

Gasunie Transport
Services

gasunie
transport services

Inhoudsopgave

01	Bestuursverslag	4
02	Jaarrekening	20
03	Overige gegevens	66
04	Bijlagen	77

Jaarverslag 2023

Bestuursverslag

01 Bestuursverslag

Algemeen

Landelijk netwerkbeheerder Gasunie Transport Services (GTS) is eigenaar en beheerder van het landelijk gastransportnet. GTS is verantwoordelijk voor de verkoop van de transportdiensten, de uitvoering van het gastransport en de ontwikkeling en instandhouding van het Nederlandse gastransportnet.

Missie

GTS biedt op een klantgerichte en transparante manier gastransportdiensten aan. Veiligheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en kostenbewustzijn staan hierbij voorop. We dienen het publieke belang en werken op professionele wijze aan waardecreatie voor onze stakeholders.

Visie

GTS streeft ernaar een organisatie te zijn die de markt als beste bedient, flexibel inspeelt op veranderingen in de omgeving, nieuwe gasstromen mogelijk maakt, de introductie van duurzame energie faciliteert en zo een spilfunctie vervult in de Noordwest-Europese gasmarkt.

Taken

GTS biedt gastransportdiensten aan en diensten die daarmee verband houden, zoals kwaliteitsconversie en balancerend. GTS is onder meer verantwoordelijk voor:

1. Het zorgdragen voor een veilig, betrouwbaar en doelmatig transportsysteem;
2. Het beheer en de ontwikkeling van het gastransportnet op economische basis;
3. Het beschikbaar stellen van voldoende transportcapaciteit;
4. De koppeling met andere netten, zowel nationaal als internationaal;
5. De uitvoering van publieke taken en adviestaken op het gebied van leveringszekerheid (onder andere pieklevering, noodlevering en raming Groningen-productie) en het kleineveldenbeleid;
6. Het beheren van de gaskwaliteit, inclusief kwaliteitsaanpassingen om Groningen productie te minimaliseren;
7. Het balanceren van het net.

Toezicht

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijke taken die aan GTS zijn opgedragen. De Gaswet stelt eisen aan de wijze waarop GTS zijn taken vervult. Zo beschikken we over een reglement voor onze medewerkers dat waarborgt dat onze klanten gelijk behandeld worden.

Businessmodel Gasunie Transport Services

GTS biedt zijn diensten als landelijk netbeheerder aan op een non-discriminatoire, klantgerichte en transparante manier. We verkopen de beschikbare capaciteit in een betrouwbaar netwerk tegen concurrerende voorwaarden. Klanten voeden gas in het netwerk in op invoedpunten en halen gas uit het netwerk op uitstroompunten. Hiervoor sluiten ze contracten af waarmee ze capaciteit boeken op bepaalde invoed- of uitstroompunten in het netwerk, gedurende een bepaalde periode (jaar, kwartaal, maand of dag). Ons netwerk concurreert ten aanzien van het transport van transitstromen met netwerken in andere Noordwest-Europese landen.

We brengen tarieven aan onze klanten in rekening die gereguleerd zijn. Ze worden jaarlijks vastgesteld door de toezichthouder die elke drie tot vijf jaar de methode van regulering opnieuw vaststelt. De tarieven worden bepaald door de toegestane omzet voor het betreffende jaar te delen door de geschatte omvang van de capaciteitsvraag (omzetregulering). Als deze omvang van de capaciteitsvraag in de praktijk anders is dan vooraf was geschat kan ook de behaalde omzet afwijken van de toegestane omzet. Een verschil tussen de toegestane en gerealiseerde omzet wordt verrekend in volgende jaren.

De door de toezichthouder toegestane omzet bestaat uit een kapitaalkostenvergoeding voor het geïnvesteerd vermogen, een vergoeding voor de jaarlijkse afschrijvingskosten (berekend op basis van de door de toezichthouder vastgestelde afschrijvingstermijnen en activawaarde) en een vergoeding voor de operationele kosten.

Investeringsen

Het ontwerp en het gebruik van het netwerk bepalen de totale beschikbare capaciteit. GTS investeert op doelmatige wijze in voldoende transportcapaciteit om zo te kunnen voorzien in de totale marktbehoefte. Daarbij is het uitgangspunt dat de gasvoorziening voor kleinverbruikers in Nederland wordt gegarandeerd op een dag met een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur in De Bilt van – 17 °C (graden Celsius). Nieuwe investeringen voegen we, voor zover zij naar het oordeel van ACM doelmatig zijn, toe aan onze kostenbasis, zodat we deze via onze tarieven kunnen terugverdienen.

Gedragcodes en wet- en regelgeving

Met ingang van 1 januari 2020 is GTS aangemerkt als Organisatie van Openbaar Belang (OOB). De naleving van gedragcodes en wet- en regelgeving voeren we overeenkomstig de wijze van onze aandeelhouder N.V. Nederlandse Gasunie uit. Hiervoor verwijzen we naar de uitgebreide paragraaf inzake risicomanagement in het jaarverslag van N.V. Nederlandse Gasunie.

Management

Het management van Gasunie Transport Services B.V. per 31 december 2023:

B.J. Hoevers, Algemeen Directeur*

I. Aardse, Manager Commerce & Regulation

G. Paas Broekman, Manager Finance & Control

M.J.D. Dresden, Manager Assets

* Statutair directeur

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van 2023 van Gasunie Transport Services, met hierin de belangrijkste ontwikkelingen die GTS heeft doorgemaakt in het afgelopen jaar. In het jaar 2023 kwam de gasmarkt na de turbulentie in 2022 weer enigszins tot rust. Ondanks de afwezigheid van aanvoer van Russisch gas naar Noordwest-Europa heeft de markt zich op een nieuw niveau gestabiliseerd en zijn leveringszekerheidsproblemen uitgebleven.

Ondertussen is de overwegende stroomrichting van het gas door Nederland van West naar Oost. Door de goede ligging van onze infrastructuur met compressie aan alle uiteinden van ons systeem zijn er slechts zeer beperkte investeringen nodig om deze stroomrichting te accommoderen en daarbij ook de extra invoeding van LNG in de toekomst aan te kunnen. De krapte in de grenscapaciteit van ons netwerk is in 2023 uitgebleven.

In 2023 transporteerden wij voor onze klanten 701 TWh (65,2 bcm) gas. Het initieel hoge vulniveau van zowel Nederlandse als Duitse gasopslagen bij de start van de zomer was een van de oorzaken van de afname ten opzichte van 2022 (73,5 bcm). Tevens speelden de relatief warme winter als vraaguival vanwege hogere prijs een rol. Daarnaast heeft ook de steeds verder afnemende lokale productie van gas bijgedragen aan het lagere transportvolume.

Naast sterk veranderde transportstromen zijn we, zowel op nationaal als internationaal niveau de situatie op de gasmarkt goed blijven volgen. Zowel zelfstandig als met onze collega-TSO's hebben we analyses gemaakt om inzicht te geven aan betrokken overheidsinstanties en voor de ondersteuning van de verschillende overheidsmaatregelen.

Naast voldoende aanbod van lokaal en internationaal gas vormt de bouw van een nieuwe stikstofinstallatie bij Zuidbroek een belangrijke maatregel om de productie uit het Groningenveld structureel te kunnen vervangen door voldoende laagcalorisch gas. Na de opgelopen vertraging is deze installatie vanaf het najaar van 2023 in gebruik genomen. Op hetzelfde moment is de productie uit het Groningenveld gestopt en staat het veld niet meer op de zogenaamde waakvlam.

Ten aanzien van onze inkomsten en tarieven heeft zowel de uitspraak door het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) als de overeenkomst met ACM en representatieve organisaties ons stabiliteit gegeven. De efficiëntiekorting die ACM had toegepast is na de uitspraak van het CBb teruggedraaid en de sterk toegenomen en onvoorspelbare energiekosten mogen wij doorbelasten aan onze klanten. Met ACM en representatieve organisaties is overeen gekomen om alle nog lopende procedures in te trekken. GTS is verheugd dat gezamenlijk tot deze afspraak is gekomen, waarmee voor alle betrokken partijen duidelijkheid ontstaat en procedures worden geminimaliseerd.

De energietransitie blijft voor Gasunie een zeer belangrijk thema, zoals ook beschreven is in Noot 1 'Belangrijke ontwikkelingen in 2023' van de Jaarrekening. Vanwege de wettelijke taak van GTS ten aanzien van aardgastransport concentreert GTS zich hierbij op invoeding van groen gas. Met het investeringsbesluit voor omzetting van een bestaande leiding naar een groengas-verzamelleiding geven wij hieraan een extra impuls. De toekomstige bijmengverplichting voor groen gas vereist ook extra investeringen in infrastructuurverbindingen of kleinschalige compressie vanuit het netwerk van regionale netbeheerders in onze infrastructuur. Daarnaast onderzoekt GTS welke leidingen vrijgespeeld kunnen worden voor herinzet als waterstofleiding.

Namens GTS wil ik alle stakeholders bedanken voor het in ons gestelde vertrouwen en de goede samenwerking.

Bart Jan Hoevers,
Algemeen directeur

Kerncijfers

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Totale opbrengsten	1.228,2	1.622,5
Totale lasten	-929,3	-924,4
Bedrijfsresultaat	298,9	698,1
Financieringsbaten en -lasten	-51,1	-54,0
Resultaat voor belastingen	247,8	644,1
Belastingen	-63,9	-166,2
Resultaat na belastingen	183,9	477,9

Opbrengsten

We hebben met het transport van gas en daaraan gerelateerde diensten in Nederland een omzet van € 1.228 miljoen gerealiseerd. De gerealiseerde omzet is € 394 miljoen lager dan het jaar ervoor. De daling van de netto-omzet wordt veroorzaakt doordat boekjaar 2022 een bijzonder jaar was. Als gevolg van de Russische inval in Oekraïne in dat jaar was sprake van grote onzekerheden op de energiemarkten. Dit leidde in 2022 tot significant hogere gerealiseerde opbrengsten uit gereguleerde capaciteitsveilingen en zogenaamde afschakelbare transportcapaciteit. Waar onze gasstromen voorheen Oost-West georiënteerd waren, zagen we in 2022 hierin een ommekeer. Nederland ontving significant grotere gasstromen uit Noorwegen, Groot-Brittannië, België en vanuit de import van LNG via Gate terminal en EemsEnergyTerminal.

De gereguleerde omzet die de toegestane omzet te boven gaat, geven we in de toekomst terug aan de markt via lagere transporttarieven. Daarvoor zorgt het systeem van regulering. Onder de huidige regels voor jaarverslaggeving die gelden voor GTS mogen we de toekomstige verrekeningen niet in de balans opnemen en niet op de omzet en het resultaat in mindering brengen. We verantwoorden deze verrekeningen pas in het jaar waarin de verrekening plaatsvindt. We verwachten dat we het surplus aan omzet uit het boekjaar 2022 en 2023 in het boekjaar 2024 en 2025 zullen verrekenen met de tarieven die marktpartijen betalen voor het gereguleerde aardgastransport.

Totale lasten

De totale lasten zijn in 2023 gestegen met € 5 miljoen ten opzichte van 2022. De stijging hiervan wordt met name veroorzaakt door hogere ICT en personeelskosten. Daarentegen zijn de kosten zoals dotatie aan opruimvoorziening lager. Per saldo dus een geringe stijging van de totale lasten.

Financiering

We hebben een leningsfaciliteit van € 5 miljard, die door Gasunie ter beschikking is gesteld. De looptijd van deze faciliteit eindigt op 31 december 2029 maar heeft een mogelijkheid tot verlenging. De partijen zijn overeengekomen tussentijds onbeperkt op de faciliteit kan worden getrokken dan wel afgelost.

De operationele activiteiten en investeringen van GTS kunnen voor een groot deel uit de normale bedrijfsactiviteiten worden gefinancierd. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de leningsfaciliteit van Gasunie voor de financiering.

De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer in het 'Besluit Financieel Beheer Netbeheerder'. Deze regels bestaan uit een aantal financiële ratio's waaronder een minimum eigen vermogen. Per kwartaal beoordeelt de vennootschap, rekening houdend met de bepalingen in het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder, of er afgelost dan wel getrokken moet worden op de faciliteit. Door middel van deze ratio's wordt een adequate solvabiliteit en liquiditeit gewaarborgd. Eind 2023 bedroeg de solvabiliteit* 53% (2022: 54%). Voor wat betreft de liquiditeit verwijzen we naar de paragraaf "Liquiditeitsrisico" in de jaarrekening.

Personele zaken en operationele kosten

GTS heeft geen personeel in dienst en maakt gebruik van het personeel in dienst van Gasunie.

Met ingang van 1 juli 2023 heeft Gasunie haar besturingsmodel gewijzigd. In het nieuwe besturingsmodel zijn medewerkers werkzaam binnen expertiseteams die werkzaam zijn voor Gasunie als geheel. Hierdoor zijn er geen medewerkers meer die specifiek voor GTS werkzaam zijn.

Dit mag alleen als Gasunie kan waarborgen dat vertrouwelijke gegevens vertrouwelijk blijven en de klanten non-discriminatoir worden behandeld. Om deze reden dienen nu alle Gasunie-medewerkers jaarlijks een medewerkersverklaring hieromtrent te ondertekenen.

Met de ACM is overleg geweest over het nieuwe besturingsmodel in relatie tot de Mededingingswet en de Gaswet. De ACM heeft aangegeven geen belemmering te zien voor de invoering.

GTS heeft dienstverleningsovereenkomsten met Gasunie afgesloten met in 2023 een waarde van € 704 miljoen (2022: € 663 miljoen) aan operationele kosten. Deze operationele kosten hebben betrekking op de inzet van medewerkers, materialen, diensten en andere kosten zoals transport-gerelateerde energiekosten. Deze dienstverlening vindt plaats tegen kostprijs.

Resultaten gastransport

Gasunie Transport Services vervoerde in 2023 701 TWh (65,2 bcm). Dit is een daling van circa 11% ten opzichte van de 784 TWh (73,5 bcm) uit 2022 en opnieuw een historisch laagterecord. De daling zit volledig in het G-gas transport. Het H-gas transport is nagenoeg gelijk gebleven. Het binnenlands verbruik is met 4,5% gedaald, transport naar het buitenland met 6%. Transport voor het vullen van bergingen daalde met 36%.

* Wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het totaal vermogen.

De oorzaken van de daling van het transport zijn een stijging van de gasprijs als gevolg van de krapte die is ontstaan door de sterk verlaagde levering vanuit Rusland aan Europa, de afbouw van de G-gas markt in het buitenland (Duitsland, België en Frankrijk) en voor een zeer groot deel doordat de bergingen aan het einde van de winter 2022/2023 veel voller zaten dan het jaar daarvoor.

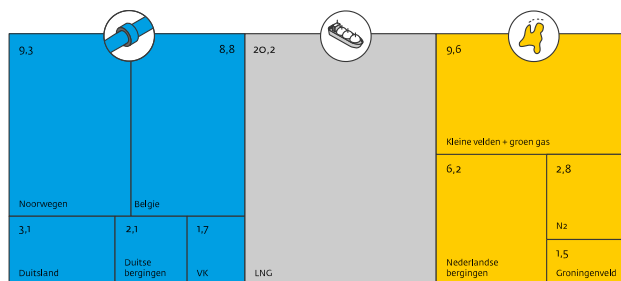
De binnenlandse productie van gas en de hoeveelheid geïmporteerd gas naar Nederland daalden met respectievelijk 26,5% en 22,5%. Ook de invoeding vanuit de Nederlandse bergingen en de op het GTS-net aangesloten gasopslagen in Duitsland daalde. Deze dalingen zijn gecompenseerd door een sterk gestegen invoeding van geïmporteerd LNG.

Gate terminal en EemsEnergyTerminal* hebben in 2023 samen 20,2 bcm aardgas in het GTS-net ingevoerd. Dat is een stijging van ruim 31% ten opzichte van 2022. Het aandeel van LNG in de invoedingsmix is daarmee bijna net zo groot geworden als het aandeel van buitenlands pijpleidinggas.

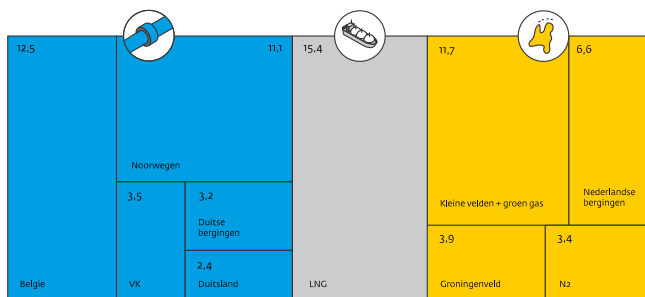
In 2023 was de gemiddelde effectieve temperatuur in De Bilt 9,4°C. Hiermee is dit jaar het op-1-na warmste jaar, alleen in 2014 was het met 9,5°C nog warmer. In 2022 was het een fractie kouder maar afgerond komt dat jaar ook uit op 9,4°C.

Nederland verbruikte 30 bcm aardgas in 2023. Dat is 5% minder dan in 2022. Toen lag het gasverbruik een kwart lager dan het jaar ervoor. Huishoudens verbruikten 11% minder aardgas in 2023. Het aardgasverbruik was in de meeste hoofdsectoren van de economie lager dan het jaar ervoor. Bij de industrie daalde het gasverbruik met 4%, zo komt naar voren uit data van het [CBS](#).

Herkomst van gas in het GTS-systeem, 2023 versus 2022

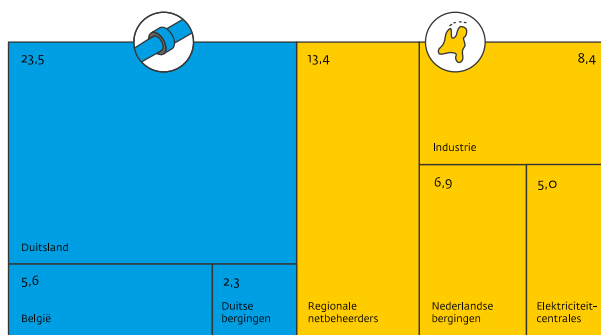
Herkomst van gas in het GTS-systeem, 2023, in miljard m³ (n)

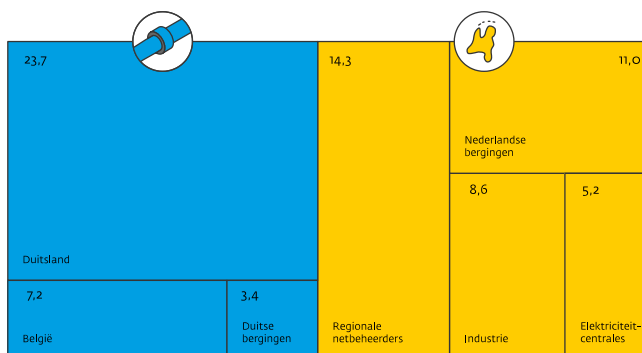
Herkomst van gas in het GTS-systeem, 2022, in miljard m³ (n)

* Gate terminal en EemsEnergyTerminal zijn 50% deelnemingen van N.V. Nederlandse Gasunie.

Bestemming van gas in het GTS-systeem, 2023 versus 2022

Bestemming van gas in het GTS-systeem, 2023, in miljard m³ (n)

Bestemming van gas in het GTS-systeem, 2022, in miljard m³ (n)

Resultaat kwaliteitsconversie

Ondanks dat de productie uit het Groningenveld in 2023 verder is afgenomen, hoefde GTS minder H-gas te converteren naar G-gas. Dit komt door de lagere vraag naar G-gas als gevolg van hoge temperaturen en hoge gasprijzen. De hoeveelheid geconverteerd H-gas is met 17% gedaald van 324 TWh (28,7 miljard m³) in 2022 naar 269 TWh (23,9 miljard m³) in 2023. De bijbehorende hoeveelheid ingezette stikstof is gedaald van 3,36 miljard m³ naar 2,84 miljard m³.

Transportonderbrekingen

In 2023 hebben we voor onze klanten een hoge transportzekerheid gerealiseerd. Er vond één transportonderbreking plaats (2022: 3), op een interconnectiepunt met een Duitse afnemer. Door tijdige communicatie met de afnemer heeft de transportonderbreking niet tot problemen geleid.

Transportzekerheid bij winterkoude

Het is in 2023 niet koud geweest. In het voorjaar was 21 januari de koudste dag met -2,7°C en in het najaar had 1 december de laagste temperatuur met -2,4°C. Het aantal vorstdagen was 23 tegen 18 in 2022.

Pieklevering

Pieklevering is een belangrijke publieke taak van GTS voor de kleinverbruikers in Nederland. Pieklevering is aan de orde als de gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur lager is dan -9,0°C. GTS zorgt voor alle voorzieningen op het gebied van gasinkoop en -verkoop, flexibiliteitsdiensten en gastransport op het landelijke gastransportnet. In 2023 is er geen pieklevering geweest.

Vulgraad bergingen

Om Nederland zo goed mogelijk voor te bereiden op de winterperiode en minder afhankelijk te worden van Russisch gas zijn de bergingen afgelopen jaar meer gevuld dan gebruikelijk. De maximale vulgraad van de Nederlandse bergingen was nagenoeg 100% eind oktober 2023. Eind 2023 is de vulgraad uitgekomen op 82%, terwijl deze 77% was eind 2022.

Veiligheidsprestaties

Uncontrolled events

Uncontrolled events zijn incidenten met gasuitstroom ((aard)gas, waterstof, stikstof, lucht) van meer dan 14.000 m³ uit een door GTS beheerde drukhouder met een ontwerpdruk van 8 bar of hoger. Er zijn in 2023 geen uncontrolled events geweest (2022: 1).

Leidinginspecties

Om de integriteit van de leidingsystemen te borgen, inspecteert GTS jaarlijks een deel van haar leidingsysteem. GTS voerde in 2023 inwendige inspecties (pigruns) uit op 201 km (2022: 237 kilometer) aan leidingen. Daarnaast inspecteerde GTS in 2023 15,5 km (2022: 15 km) aan leidingen bovengronds in de vorm van ECDA-survey.

Netwerkontwikkelingen

Onze bijdrage aan de sluiting van het Groningenveld

Gasjaar 2022-2023 was het laatste gasjaar met structurele productie uit het door de NAM beheerde Groningenveld. In dat gasjaar is 2,4 miljard kubieke meter geproduceerd. Per 1 oktober 2023 is de productie gestopt. De gaswinning uit het veld is hiermee beëindigd. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals verstoringen in het gassysteem, technische storingen, uitval van een laagcalorische gasopslag of zeer koude omstandigheden, mag een beperkt aanvullend beroep op het Groningenveld worden gedaan.

Om de afbouw en sluiting van het Groningenveld te faciliteren zijn we actief betrokken bij een aantal maatregelen die ervoor zorgen dat de vraag naar het Groningengas wordt verlaagd en het aanbod van het vervangend gas, het zogenaamde pseudo G-gas, wordt verhoogd. Een voorbeeld hiervan is de bouw van de stikstofinstallatie bij Zuidbroek, waardoor er meer pseudo G-gas geproduceerd kan worden. Daarnaast sluiten we laagcalorische grootverbruikers aan op het hoogcalorisch gasnet en adviseren de minister van Economische Zaken en Klimaat over het borgen van de leveringszekerheid.

Uitbreiding capaciteit stikstofbijmenging

Met de ingebruikname van de stikstofinstallatie in Zuidbroek in oktober 2023 kan op basis van toevoeging van stikstof aan geïmporteerd H-gas jaarlijks maximaal 10 bcm pseudo-Groningengas (G-gas) worden geproduceerd. Vanaf de winter '24-'25 fungeert de nieuwe installatie om de leveringszekerheid bij lage temperaturen te garanderen wanneer het Groningenveld definitief gesloten is. In de zomer wordt de stikstofinstallatie straks ingezet om de seizoensgasopslagen te vullen met pseudo-Groningengas.

De bouw van de stikstofinstallatie heeft behoorlijk wat vertraging opgelopen door de COVID-19-crisis en vertraging in de aanvoer van bouwmaterialen en bouwcomponenten, samen met een slechte onderlinge verstandhouding tussen hoofdaannemer en onderaannemer. We betreuren dit. Gelukkig leidde de vertraging niet tot leveringszekerheidsproblemen in de winters van '22- '23 en '23- '24, omdat de vraag naar aardgas door de hoge marktprijzen terugliep en de gasbergingen voldoende gevuld bleken te zijn.

Ombouw industriële grootverbruikers

Bij wet is bepaald dat de industriële grootverbruikers in Nederland die meer dan 100 miljoen m³ gas per jaar (0,98 TWh) afnamen in de gasjaren 2017/2018 en 2018/2019, moeten stoppen met het afnemen van laagcalorisch gas per 1 oktober 2022. Het gaat om negen bedrijven, waarvan de gezamenlijke vraag ongeveer 3 bcm (29,3 TWh) per jaar is. Vijf grootverbruikers zijn inmiddels overgezet of afgeschakeld. De resterende ombouwprojecten hebben te maken met vertraging door langlopende vergunningstrajecten en de landelijke stikstofoxideproblematiek. De recente 'Porthos-uitspraak' biedt echter zicht op een snelle doorstart. De nog over te zetten locaties hebben een tijdelijke ontheffing gekregen voor de afname van laagcalorisch gas, die van kracht is tot aan hun omschakeldatum.

Omschakelprogramma's buurlanden

De buurlanden van Nederland zijn ook deels afhankelijk van laagcalorisch gas. Anders dan in Nederland, waar gekozen is om een stikstofinstallatie te bouwen om laagcalorisch gas te produceren ter vervanging van het Groningengas, is in Duitsland, Frankrijk en België besloten dat alle eindgebruikers moeten overstappen op hoogcalorisch aardgas. Zij moeten hiervoor hun apparatuur zoals verwarmingsketels, fornuizen en ovens laten aanpassen. De omschakelprogramma's bij de huishoudens in Duitsland, Frankrijk en België voor de afbouw van hun vraag naar Nederlands laagcalorisch gas verlopen volgens planning. De export daalt mede daardoor met gemiddeld 2 tot 3 bcm (20-30 TWh) per jaar, tot nagenoeg nul aan het einde van dit decennium.

Advies aan de minister

Gasunie Transport Services heeft de wettelijke taak om de Nederlandse regering te informeren en te adviseren over de leveringszekerheid in Nederland. In vervolg op de GTS-studie '[Een jaar zonder Russisch gas](#)' uit juli 2022, publiceerden we in mei 2023 een [geactualiseerde analyse](#). Daarbij namen we ook de gevolgen van de door de regering aangekondigde sluiting van het Groningenveld per 1 oktober 2023 mee.

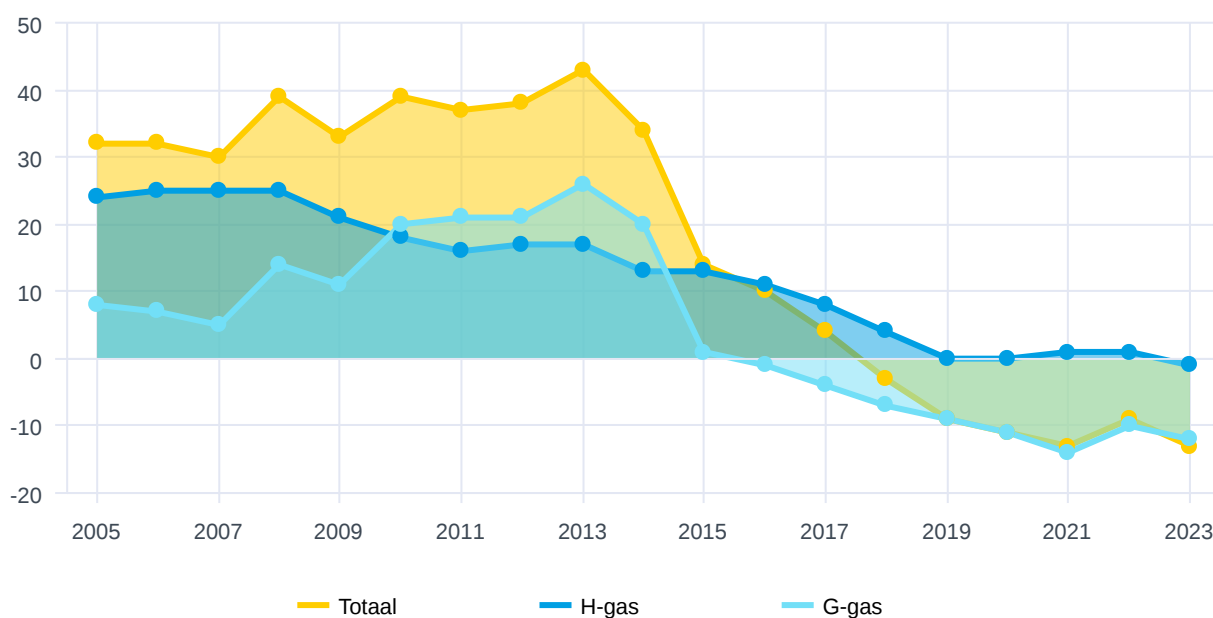
Uit de analyse kwam naar voren dat het mogelijk is om de productie uit het Groningenveld in het gasjaar oktober 2023-oktober 2024 verder te verlagen. Tegelijkertijd blijkt echter dat het in sommige situaties wel nodig kan zijn om een aantal productieclusters achter de hand te houden om binnen enkele uren op te regelen om acute tekorten op te vangen. Hierbij moet gedacht worden aan de combinatie van een koude winterdag met een hoge vraag naar gas en een storing in bijvoorbeeld een gasopslag. De kans hierop is weliswaar klein, maar niet uit te sluiten. Het kabinet heeft in juni 2023 de beslissing genomen om het Groningenveld definitief te sluiten.

Eind januari 2024 presenteerde GTS haar [advies](#) met betrekking tot de borging van de gasleveringszekerheid voor het gasjaar 2024-2025. Uit onze analyse blijkt dat er na de sluiting van het Groningenveld de komende twee gasjaren nog een tekort aan capaciteit kan ontstaan. Voor 2024 gaan we uit van een tekort van ongeveer 10 GW tijdens periodes met een grote (piek)vraag. Daarnaast waarschuwt GTS dat het de komende jaren – na koude winters – moeilijk zal zijn om de gasvoorraden in de bergingen gedurende de zomer weer voldoende op peil te krijgen. Het volumetekort zou kunnen opgelost worden door extra aanbod te creëren met bijvoorbeeld een hogere benuttingsgraad van de pijpleidingen door uitbreiding of behoud van bestaande LNG-terminals, of het voorzien in nieuwe LNG-terminals.

Afhankelijkheid van het buitenland

Met de geplande sluiting van het Groningenveld en de afnemende binnenlandse productie groeit de afhankelijkheid van gasimport uit andere landen. Het verdwijnen van het Russische aanbod vergroot de afhankelijkheid van H-gas op de LNG-wereldmarkt. Onderstaande afbeelding geeft aan in hoeverre Nederland in staat is om zijn eigen verbruik (uitstroom uit het GTS-net) te kunnen belevaren met de eigen productie (invoeding in het GTS-net). Dit is alles minus bergingen/cavernes en LNG. In 2018 was deze voor het eerst negatief en was Nederland niet in staat om de eigen markt te belevaren met de eigen productie. De instroom en uitstroom van H-gas in het net van GTS houden elkaar in redelijk evenwicht. Er is een groot tekort aan G-gas. Deze wordt met H-gas uit het buitenland door middel van kwaliteitsconversie gecompenseerd.

Nederland is niet in staat om de eigen markt te belevaren met de eigen productie

Groen gas-verzamelleiding

GTS gaat vanaf begin 2024 een 60 kilometer lange aardgasleiding tussen Emmen en Ommen geschikt maken voor het transport van regionaal groen gas naar het Gasunie-netwerk. Hiervoor is een aantal technische aanpassingen nodig op bestaande afsluiterlocaties van Gasunie en bij koppelingen met de regionale netten, waaronder de plaatsing van een groen gas booster. Er wordt gewerkt aan drie aansluitingen op de groen gas-verzamelleiding voor de regionale netbeheerders Rendo (omgeving Coevorden) en Coteq (omgeving Hardenberg).

Risicomanagement

Risicomanagement is een activiteit die op alle niveaus in de GTS-organisatie terugkomt. Belangrijke aspecten in de uitvoering van risicomanagement zijn het vaststellen van de risicobereidheid en het uitvoeren van risicoanalyses op verschillende niveaus in de organisatie.

Als gevolg van de wijziging van het besturingsmodel van Gasunie met ingang van 1 juli 2023 heeft GTS geen eigen risicomangers meer, maar is het risicomanagement van GTS ondergebracht bij de betrokken afdelingen van Gasunie ondersteund door de afdeling Risk van Gasunie. Voor een overzicht van de strategische en operationele risico's die de Gasunie-risicomangers identificeren en monitoren, verwijzen we naar het hoofdstuk 'Aanvullende informatie' van het Gasunie jaarverslag 2023 dat op 1 maart 2023 is gepubliceerd.

De belangrijkste risicogebieden die specifiek voor GTS gelden zijn:

1. Wet- en regelgeving: Robuustheid van omzetregulering op het gebied van gastransport;
2. Financieel: Toename van de risk exposure in asset management tot boven de risk appetite;
3. Strategisch: Publieke verwachtingen omtrent leveringszekerheid met betrekking tot de investeringen; benodigd voor het verlagen van productie uit het Groningenveld;
4. Operationeel: Verslechtering van het functioneren van de Nederlandse gasmarkt met als gevolg extra kosten of reputatieschade.

Medio 2023 heeft voor GTS wederom een risicoanalyse plaatsgevonden die is verwerkt in de planning- en control-cyclus. Een centraal thema is het vinden van een balans tussen het enerzijds transportzekerheid en de verandering in de vraag en anderzijds de kosten die daarmee gemoeid gaan.

Fraude

Voor de beheersing van frauderisico's hebben we risico-mitigerende maatregelen geïmplementeerd:

1. Inbouwen van voldoende checks & balances bij fraudegevoelige processen;
2. Integreren van het onderwerp fraude in diverse bewustwordingsprogramma's en simulaties;
3. Integreren van frauderisico's in operationele risicoanalyses;
4. Verdere ontwikkeling van bestaande bewustwordingsprogramma's.

Voor een nadere toelichting op de beheersing van financiële risico's verwijzen we naar punt 16 'Financiële instrumenten' van de nadere toelichting op de balans in de jaarrekening.

In 2023 zijn er binnen GTS geen gevallen van fraude of corruptie geconstateerd.

Risico-gebaseerd assetmanagement

GTS is een kapitaalintensief bedrijf dat actief is in een sector met veiligheidsrisico's. We zorgen niet alleen voor een betrouwbaar en duurzaam, maar zeker ook voor een betaalbare infrastructuur. Daarom letten we scherp op kostenefficiënt opereren. In 2023 hebben we € 185,1 miljoen geïnvesteerd in onze infrastructuur. In 2024 verwachten we rond de € 100 miljoen aan onderhoudsinvesteringen te moeten doen. We verwachten dit grotendeels te financieren vanuit onze operationele bedrijfsactiviteiten.

GTS hanteert hiervoor een op risico-inschattingen gebaseerd assetmanagement. We brengen onze risico's in kaart met behulp van een risicomatrix. Knelpunten in het systeem krijgen een risicobeoordeling op elk van de gekozen vier bedrijfswaarden: veiligheid, transportzekerheid, duurzaamheid en (financiële) schade.

We gebruiken deze risicobeoordeling om vervangingsinvesteringen te beoordelen. Op deze wijze nemen we op een kostenefficiënte manier zoveel mogelijk risico's weg en voeren we geen onnodige werkzaamheden uit. Jaarlijks wordt een deel van de installaties opnieuw op risico's geanalyseerd en beoordeeld.

Risicobeheersing - terugblik op 2023

1. De publieke steun voor de energietransitie groeide sterk, mede door de noodzaak van onafhankelijkheid van Russisch gas;
2. De rol van de overheid was en blijft hierin zeer belangrijk;
3. Onzekerheden in toeleveringsketens en de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel voor GTS, maar ook haar partners en aannemers, blijft de komende jaren bestaan;
4. We zijn verdergegaan met de reeds lopende initiatieven rondom het versterken van risicomanagement. Dit betekent dat we meer integratie binnen GTS hebben gecreëerd en met meer mensen meer projecten kunnen helpen om hun risico's in kaart te brengen en goed te managen.

Risicobeheersing – vooruitblik op 2024

In 2024 zullen we verder gaan met de wijzigingen in het netwerk als gevolg van de wijzigingen in de gastromen. Dit zal nu gepaard gaan met het vrijspelen van leidingen voor de leidingoverdracht voor waterstof. Ook de technische systeemintegratie van energiedragers zullen de komende jaren aandacht vragen zodat GTS kan blijven zorgen voor een optimaal werkend transportsysteem. Hierbij zijn we afhankelijk van de beschikbaarheid van goed gekwalificeerd personeel, ook van onze partners. Binnen Gasunie en daardoor ook GTS is er blijvend aandacht voor veiligheid. Door de toename van projecten zal veilig werken in 2024 ook weer prioriteit krijgen.

Compliancemanagement

Compliance bij GTS richt zich op het bevorderen en handhaven van de naleving van (inter)nationale wet- en regelgeving, van procedures, normen en interne regels. Het doel van compliance is de integriteit van de organisatie te borgen, het bestuur en de medewerkers te beschermen en het voorkomen van (risico's op) wettelijke en regulatoire sancties, materieel financieel verlies en reputatieschade van de organisatie.

GTS volgt het corporate Gasunie-beleid. Het compliancemanagementsysteem van Gasunie is gebaseerd op de internationale richtlijn voor compliancemanagement en vastgelegd in ons compliancestatuuut. Het statuut beschrijft de verantwoordelijkheden voor compliance en de monitoring van en rapportage over compliance. Alle medewerkers van Gasunie zijn verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op hun eigen gedrag. De (unit)managers zijn als 'first line' verantwoordelijk voor de naleving van regels in hun unit of afdeling. De corporate compliance officer heeft als 'second line' een onafhankelijke rol en rapporteert direct aan de raad van bestuur. Er wordt jaarlijks gerapporteerd over het compliance-systeem aan de raad van commissarissen via de Compliance-brief. Daarnaast is er een specifieke compliance officer voor GTS die in nauw contact staat met de corporate compliance officers van Gasunie.

Ontwikkeling klantenorganisatie

Om bij de beste TSO's van Europa te blijven horen, faciliteren we het gebruik van ons gastransportsysteem met producten en diensten die passen bij de behoefte van onze klanten en ontwikkelingen in de markt. Wij doen dit door onze klanten goed te informeren en in te spelen op ontwikkelingen die we uit de dialoog met onze klanten en andere stakeholders tijdens diverse contactmomenten ontvangen.

Via onder andere marktconsultatie- en informatiebijeenkomsten, gesprekken met vertegenwoordigers van klantengroepen (representatieve organisaties) en onze customer desk informeren wij en zoeken wij de dialoog. We plaatsen informatie duidelijk op onze website en versturen, als extra aandacht voor een onderwerp nodig is, een nieuwsbrief. In 2023 heeft GTS haar website vernieuwd en het klantenportaal geoptimaliseerd om haar klanten van overzichtelijke informatie te blijven voorzien.

Dit jaar hebben we voor een breed scala aan onderwerpen de interactie met onze stakeholders gezocht, zoals: Investeringsplan 2024, adviezen en planningsuitgangspunten met betrekking tot Groningen-productie, transporttarieven en bijbehorende voorwaarden, pieklevering, een codewijziging voor het voorkomen van ongewenst balanceergedrag en diverse andere operationele ontwikkelingen.

Digitale communicatie zetten we - waar efficiënt en effectief - blijvend in. Daarnaast blijven we ook op fysieke locaties de dialoog, bijvoorbeeld op de beurs E-world Energy & Water 2023 en op de GTS shipper meeting die, na vijf jaar, weer voor face-to-face contact heeft gezorgd.

Vragen en klachten

Voor alle vragen of eventuele klachten kunnen de shippers terecht bij de customerdesk en de industriële klanten bij de industriedesk. Hier worden zij door een team van specialisten geholpen. Met de customerdesk en de industriedesk voorzien we in een goede bereikbaarheid en gespecialiseerde aanspreekpunten. De vragen en klachten die bij ons binnenkomen proberen wij zo snel mogelijk en naar tevredenheid af te handelen.

Shippermeeting

Op dinsdag 17 oktober 2023 vond de GTS Shippermeeting plaats in Amsterdam. Het doel van deze shipperbijeenkomst was om onze shippers na vijf jaar weer face-to-face te ontmoeten en onderlinge contacten tussen shippers te faciliteren. Tijdens het plenaire gedeelte werden onze shippers bijgepraat over de sluiting van het Groningenveld, tariefontwikkelingen en wijzigingen in de regelgeving. Voor en na het plenaire gedeelte hadden shippers de gelegenheid voor individuele gesprekken met de salesspecialisten van GTS. Alle shippers waren enthousiast over de terugkeer van de shippermeeting, de gesprekken met de verschillende GTS-collega's en de informele setting waarin dit plaatsvond.

Resultaten omgevingsloket

Het Gasunie Omgevingsloket is ingericht voor personen en organisaties die met ons te maken hebben in de omgeving. Dat kunnen agrariërs, aannemers, particulieren, overheden en onderwijsinstanties zijn. Bezoekers kunnen bij dit digitale loket allerlei informatie vinden, maar ook zaken direct regelen. Zoals een vooroverleg plannen of gewasschade melden. Het loket bevat een interactieve tool waarmee mensen kunnen zien waar een Gasunie-leiding ligt. De kaart biedt ook direct de mogelijkheid om bijvoorbeeld een melding te maken van een defect aan een Gasunie-object of een dataverzoek te doen. Het Gasunie Omgevingsloket is bereikbaar per telefoon, e-mail en chat. Buiten werktijden kan gebruik worden gemaakt van een contactformulier. De komende jaren gaat het Gasunie Omgevingsloket niet alleen informatie verstrekken over het GTS-netwerk, maar ook over de nieuwe CO₂-, waterstof- en warmtenetten die Gasunie momenteel aanlegt.

Phishing

In juni 2023 werden we onaangenaam verrast door een door een phishing mail die uit naam van Gasunie Transport Services (GTS) is verstuurd. In deze mail was een mutatieformulier als bijlage toegevoegd, waarin wordt gevraagd om een betaling te verrichten naar een (buitenlandse) bankrekening. GTS vraagt klanten nooit om een betaling via een bijlage of link in een mail. Daarvoor hebben we ons [Gasport-platform](#) beschikbaar. Er hebben ons geen signalen bereikt dat de phishers in hun opzet geslaagd zijn.

Ontwikkelingen in de markt

TTF-resultaten

Gashandelaren kopen en verkopen jaarlijks veel gas in Nederland. Bijna alle gashandel gebeurt tegenwoordig op de gashandelsplaats TTF. In 2023 is er meer gas verhandeld op TTF dan in 2022 en ook meer dan in recordjaar 2021. Wel was het aantal op TTF actieve partijen iets kleiner dan in het jaar daarvoor.

	2023	2022
Verhandelde hoeveelheid gas op TTF (TWh)	53.794	38.356
Maximum aantal actieve partijen op één dag	166	170
Hoeveelheid gas door GTS netwerk via TTF (TWh)	448	486

De gashandel op TTF kent twee hoofdroutes: over-the-counter (OTC; waarbij gas rechtstreeks bij een wederpartij wordt ingekocht) of via een gasbeurs (waarbij de beurs de centrale wederpartij voor alle handelaren is). De OTC-handel is in 2023 gestegen met 19%: van 11.511 TWh (in 2022) naar 13.718 TWh. Het via gasbeurzen verhandelde TTF-deel steeg op jaarbasis veel sterker (49%) van 26.845 TWh (in 2022) naar 40.076 TWh in 2023.

De voorsprong van TTF op de andere Europese gashandelsplaatsen is iets gegroeid. In 2023 vond ongeveer 80% van de Europese gashandel plaats op TTF. Dit geeft opnieuw aan dat de Nederlandse gashandelsmarkt goed werkt en TTF een leidende positie heeft in Europa.

Reguleringsmethodiek

Toezichthouder ACM bepaalt de toegestane omzet van GTS, en daarmee de hoogte van de GTS-tarieven, aan de hand van het methodebesluit. Het methodebesluit beschrijft de wijze waarop GTS haar efficiënte kosten gedurende een reguleringsperiode mag terugverdienen en de regels en parameters die daarbij gelden. De huidige reguleringsperiode loopt van 2022 tot 2026.

GTS en marktpartijen hebben in 2021 beroep aangetekend tegen het methodebesluit bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB). De belangrijkste bezwaren van GTS hadden betrekking op de benchmark en de energiekosten. GTS vindt dat de robuustheid van het benchmarkonderzoek dusdanig beperkt is dat het geen basis biedt voor een efficiëntieafslag voor GTS. Daarnaast vindt GTS het onderzoek onvoldoende inzichtelijk en controleerbaar. Ten aanzien van het prijsrisico van de kosten van energie vindt GTS dat in het methodebesluit ten onrechte geen nacalculatie wordt toegepast.

Op 4 juli 2023 heeft het CBb uitspraak gedaan. De rechter heeft besloten dat alle energiekosten van GTS moeten worden vergoed, ook nu deze fors zijn gestegen door hogere energieprijzen. Daarnaast heeft de rechter de benchmark voor deze reguleringsperiode ongeldig verklaard. Daardoor wordt de efficiëntieafslag die was toegepast op de inkomsten van GTS teruggedraaid. Bovendien heeft de rechter duidelijk gemaakt aan welke eisen een toekomstige benchmark moet voldoen, voordat deze wordt toegepast door de toezichthouder. De ACM heeft op 21 december 2023 het gewijzigde methodebesluit 2022-2026 vastgesteld.

Daarnaast zijn er in het kader van de regelgeving NC-TAR sectorafspraken gemaakt waarmee alle hiermee samenhangende bezwaar- en beroepsprocedures zijn afgedaan en is afgesproken om in de resterende jaren van het huidige methodebesluit geen nieuwe procedures te starten tegen de zaken die onderdeel zijn van de sectorafspraken. We verwachten dat de aanvullende sectorafspraken in het eerste kwartaal van 2024 ongewijzigd definitief worden.

Het vonnis van het College van Beroep voor het bedrijfsleven, almede de NC-TAR sectorafspraken en een verwachte afname van de gecontracteerde capaciteiten resulteren in een stijging van het gemiddelde voorgestelde transporttarief voor 2025 met circa 51% ten opzichte van 2024. De tariefstijging volgt op de sterke daling van de tarieven met 20% voor het jaar 2024 ten opzichte van het jaar 2023. Op de rekening van de eindverbruiker heeft de tariefstijging van GTS slechts een beperkt effect omdat het aandeel van de GTS-transportkosten op de totale energierekening erg klein is. ACM neemt in mei 2024 het besluit voor de transporttarieven van 2025.

Codewijziging voorkomen ongewenst balanceringsgedrag

De ACM heeft op voorstel van GTS een codewijzigingsbesluit genomen voor het introduceren van een financiële prikkel om ongewenst balanceergedrag te voorkomen. In de nieuwe transportcode die vanaf 1 januari 2024 geldt is geregeld welk gedrag als ongewenst wordt bestempeld. Het betreft dan met name een relatief grote onbalans in de portfolio. Shippers moeten in dat geval een extra heffing betalen bij een balanceeractie die (mede) het gevolg is van dat gedrag. In de aanloop naar deze wijziging zijn de shippers tijdens de GTS-shippermeeting geïnformeerd over de praktische implicaties. Er wordt ook veel individueel met shippers gesproken die het ongewenste gedrag in 2023 vertoond hebben, om hen voor te bereiden op de nieuwe codewijziging vanaf 2024.

De Directie
Bart Jan Hoevers,
29 februari 2024

Jaarverslag 2023
Jaarrekening Gasunie
Transport Services B.V.

02 Jaarrekening

Balans per 31 december 2023

(vóór resultaatbestemming)

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	31 dec. 2023	31 dec. 2022
Activa			
Vaste activa			
- materiële vaste activa	2	6.455,5	6.488,9
Financiële vaste activa			
- deelnemingen	3	0,1	0,1
- uitgestelde belastingvorderingen	4	282,7	315,9
Totaal vaste activa		6.738,3	6.804,9
Vlottende activa			
- voorraden	5	77,9	114,1
- vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen	6	126,1	156,9
Totaal vlottende activa		204,0	271,0
Totaal Activa		6.942,3	7.075,9

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	31 dec. 2023	31 dec. 2022
Passiva			
Eigen vermogen			
- geplaatst kapitaal	7	1,0	1,0
- agio	8	1.393,3	1.393,3
- herwaarderingsreserve	9	1.480,7	1.524,2
- overige reserves	10	630,8	444,4
- onverdeeld resultaat	11	183,9	477,9
Totaal eigen vermogen		3.689,7	3.840,8
Voorzieningen	12	78,7	70,8
Totaal voorzieningen		78,7	70,8
Langlopende schulden			
- langlopende lening aandeelhouder	13	3.153,3	3.142,9
- leaseverplichtingen	14	3,8	3,9
- contractverplichtingen	15	16,3	16,7
Totaal langlopende schulden		3.173,4	3.163,5
Kortlopende schulden			
- leaseverplichtingen	14	0,1	0,4
- contractverplichtingen	15	0,4	0,4
Totaal kortlopende schulden		0,5	0,8
Totaal Passiva		6.942,3	7.075,9

Winst-en-verliesrekening over 2023

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	2023	2022
Netto-omzet	18	1.222,5	1.620,6
Overige bedrijfsopbrengsten	19	5,7	1,9
Som der bedrijfsopbrengsten		1.228,2	1.622,5
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	20	-703,5	-662,6
Afschrijvingen op materiële vaste activa	2, 21	-210,8	-213,9
Overige kosten	22	-15,0	-47,9
Som der bedrijfslasten		-929,3	-924,4
Bedrijfsresultaat		298,9	698,1
Financiële baten- en lasten	23	-51,1	-54,0
Resultaat vóór belasting		247,8	644,1
Belastingen	24	-63,9	-166,2
Resultaat na belasting		183,9	477,9

Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Opmaken en vaststellen van de jaarrekening

De jaarrekening 2023 is opgemaakt op 29 februari 2024. De opgemaakte jaarrekening wordt op 5 april 2024 ter vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering.

Verslaggevende entiteit

Gasunie Transport Services B.V. (hierna: 'GTS' of 'de vennootschap') is opgericht op 2 juli 2004. De vennootschap is statutair en feitelijk gevestigd te Groningen (Nederland), Concourslaan 17 en is ingeschreven onder KvK-nummer 02084889. GTS is een 100% dochter van N.V. Nederlandse Gasunie. Alle op balansdatum uitstaande aandelen van GTS worden gehouden door N.V. Nederlandse Gasunie (KvK-nummer 02029700), statutair gevestigd te Groningen, Concourslaan 17, Nederland. We hebben de financiële gegevens van de vennootschap ook opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van het hoofd van de groep waartoe de vennootschap behoort, zijnde N.V. Nederlandse Gasunie.

GTS is de eigenaar en de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in de zin van de Gaswet. GTS heeft tot taak om het landelijke gastransportnet in Nederland op economische voorwaarden in werking te hebben, te onderhouden en te ontwikkelen op een wijze die de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van het transport van gas waarborgt en het milieu ontziet.

Per 1 januari 2014 heeft GTS het eigendom van het gastransportnetwerk in Nederland en de daarmee samenhangende activa, passiva en activiteiten overgenomen van de N.V. Nederlandse Gasunie. De overdracht van het eigendom van het gastransportnetwerk in Nederland maakt onderdeel uit van de certificering van GTS als onafhankelijke netbeheerder van het landelijk gastransportnet. GTS neemt als landelijk netbeheerder diensten af van de N.V. Nederlandse Gasunie. GTS en N.V. Nederlandse Gasunie hebben de afspraken met betrekking tot deze samenwerking zodanig vastgelegd dat de leveringszekerheid, transportzekerheid en de veiligheid van het gastransport zijn gewaarborgd.

De activiteiten alsmede de resultaten van GTS worden in belangrijke mate bepaald door de nationale en Europese regulering van de energiemarkten. De taken van GTS, de toegang tot het gastransportnetwerk alsmede het tarief voor het transport van gas door het gastransportnetwerk worden bepaald door de Nederlandse toezichthouder (ACM).

Besluit Financieel Beheer Netbeheerder

Als landelijk netbeheerder dient GTS te voldoen aan de vereisten zoals vastgelegd in de Gaswet in artikel 32 lid 11 sub c respectievelijk artikel 10e, eerste lid en het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('BFBN'). Als de netbeheerder niet aan de eisen voldoet, dan dient zij dit onverwijld te melden aan de ACM en dient zij een herstelplan in te dienen. De voornoemde bepalingen kunnen invloed hebben op de hoogte van de uitkeerbare reserves of het dividend. GTS voldoet ultimo 2023 aan de eisen en een herstelplan is dan ook niet van toepassing (2022: idem).

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023 dat eindigde op de balansdatum van 31 december 2023.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van de vennootschap. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta waarderen we bij de eerste verwerking in de functionele valuta door omrekening tegen de wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta.

In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen rekenen we op balansdatum in de functionele valuta om tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, verwerken we in de winst-en-verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen.

Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta die we tegen historische kostprijs opnemen, rekenen we naar de functionele valuta om tegen de geldende wisselkoersen op de historische transactiedatum.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het management is van mening dat er geen onzekerheid bestaat over het hanteren van de continuïteitsveronderstelling.

Onderdelen van de jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de balans, de winst-en-verliesrekening en de toelichtingen daarop. In de balans en de winst-en-verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties verwijzen we naar de toelichting op de jaarrekening. De toelichtingen maken integraal deel uit van de jaarrekening.

Op grond van de vrijstelling ingevolge RJ 360.104 stelt GTS geen separaat kasstroomoverzicht op. De financiële gegevens van GTS zijn verwerkt in het geconsolideerde kasstroomoverzicht van N.V. Nederlandse Gasunie. De jaarrekening van N.V. Nederlandse Gasunie is gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Uitgangspunten voor de grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de stellige uitspraken ingevolge de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ), die uitgegeven zijn door de Raad voor de jaarverslaggeving. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. De gehanteerde grondslagen voor de waardering, de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande boekjaar. De gehanteerde grondslagen voor de presentatie zijn eveneens ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande boekjaar, met uitzondering van de presentatie van de emissierechten.

Met ingang van 2023 opteren we voor presentatie van de emissierechten onder de post voorraden volgens de netto-benadering, daar waar we voorheen de emissierechten en -verplichtingen separaat presenteerden. Omwille van vergelijkingsdoeleinden hebben we de vergelijkende cijfers over 2022 voor deze aanpassing eveneens aangepast. Dit heeft ultimo 2023 geleid tot de opname in de balans van voorraden ter hoogte van < € 0,1 miljoen (ultimo 2022: € 0,8 miljoen). Als gevolg van de toepassing van de netto-benadering zijn de overige verplichtingen en de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen ultimo 2022 aangepast met resp. € 2,1 miljoen en € 2,9 miljoen (netto € 0,8 miljoen). De aanpassing had zowel in 2022 als in 2023 geen gevolgen voor het vermogen, het netto-resultaat en de kasstromen. De grondslagen voor de waardering van de emissierechten zijn opgenomen onder het hoofd 'Vorraden' in deze grondslagen.

Algemeen

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten.

Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit, wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting nemen we niet langer in de balans op, indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, waarbij we rekening houden met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Als de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten verwerken we wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten rekenen we toe aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord als alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de afnemer.

Oordelen en schattingen door het management

Het management maakt bij het opstellen van de jaarrekening gebruik van schattingen en beoordelingen, die de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva op balansdatum en het resultaat over het boekjaar kunnen beïnvloeden. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Als het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van de oordelen, schattingen inclusief de bij de onzekerheden behorende veronderstellingen opgenomen in de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De invloed van de oordelen en schattingen is significant bij de:

- Waardering en de bepaling van de levensduur van vaste activa (noot 1 'Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen' en noot 2 'Materiële vaste activa');
- Waardering en de bepaling van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen (noot 12 'Voorzieningen');
- Waardering van de uitgestelde belastingvorderingen (noot 4 'Uitgestelde belastingvorderingen').

In bepaalde gevallen worden de voornoemde oordelen en schattingen ook beïnvloed door de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en door aangescherpte milieu- en klimaatdoelstellingen. We nemen ook deze ontwikkelingen mee in onze oordelen en schattingen.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening van de vennootschap zijn financiële instrumenten opgenomen. Het betreft de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen (financiële activa) en de langlopende financiële verplichtingen (financiële verplichtingen).

Financiële activa en financiële verplichtingen nemen we op in de balans op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument nemen we niet langer in de balans op als een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot het instrument aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) presenteren we in de jaarrekening in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt, als:

- de economische kenmerken en risico's van de afspraak niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract;
- een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat; en
- het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, verwerken we in overeenstemming met het basiscontract. Van het basiscontract gescheiden derivaten waarderen we, indien van toepassing, tegen kostprijs of lagere reële waarde, tenzij de waarde is afgeleid van een onderliggende beursnotering. In dat geval waarderen we het derivaat tegen actuele waarde.

Contracten gesloten voor de inkoop van hulpstoffen, zoals energie ten behoeve van eigen gebruik in de normale bedrijfsactiviteiten, nemen we in overeenstemming met RJ 290.202 niet in de balans op.

Financiële instrumenten verwerken we bij de eerste waardering tegen reële waarde, waarbij de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien we de financiële instrumenten bij de vervolgwaardering waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, verwerken we de direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct in de winst-en-verliesrekening.

De waardering van de financiële instrumenten na de eerste opname is hierna beschreven.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen waarderen we na eerste opname tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met een voorziening wegens oninbaarheid. De effectieve rente en verliezen uit hoofde van oninbaarheid verwerken we direct in de winst-en-verliesrekening.

Onder de overige vorderingen zijn ook de per balansdatum nog niet gefactureerde bedragen begrepen van in het boekjaar verleende diensten. Als daartoe een objectieve aanleiding is, wordt hierop ook een voorziening wegens oninbaarheid gevormd.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering, worden collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Dit geschiedt door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de vennootschap historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen en het aantal betalingsachterstanden in de portefeuille. De uitkomsten worden bijgesteld als de vennootschap van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn, dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

De boekwaarde van vorderingen verminderen we met de voorziening voor dubieuze handelsdebiteuren. Vorderingen die niet incasseerbaar zijn, boeken we af van de voorziening. Andere toevoegingen aan en onttrekkingen uit de voorziening verantwoorden we in de winst-en-verliesrekening.

Langlopende schulden

Dit betreft verplichtingen met een resterende nominale looptijd van meer dan één jaar. Na de eerste opname waarderen we de langlopende schulden tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende verplichtingen waarderen we na eerste opname tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente verwerken we direct in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting salderen we als de vennootschap beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de vennootschap het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig simultaan af te wikkelen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa waarderen we tegen de kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en de cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De kosten van periodiek groot onderhoud zijn bij de initiële opname verwerkt in de boekwaarde van het actief op basis van de componentenbenadering. Voor wat betreft de kosten van herstel verwijzen we naar de grondslagen voor en de toelichting op de voorzieningen. Rentelasten activeren we als deze betrekking hebben op de aankoop, constructie of productie van kwalificerende activa, waarvoor geldt dat het actief noodzakelijkerwijze pas na een aanzienlijke tijdsperiode (langer dan één jaar) klaar is voor het beoogde gebruik.

Afschrijvingen bepalen we door de kosten van materiële vaste activa minus hun geschatte restwaarde lineair af te schrijven over hun geschatte levensduur. Op grond en terreinen en permanente gasvolumes in de leidingen wordt niet afgeschreven.

Een belangrijk deel van de activa is bedoeld voor de geregleerde bedrijfsactiviteiten. Regulering van de toekomstige kasstromen door de toezichthouder bepaalt mede de realiseerbare waarde van de geregleerde activa. Hierbij zijn belangrijke schattingen en oordelen van de vennootschap vereist, onder andere ten aanzien van de levensduur, restwaarde en de toekomstige kasstromen uit hoofde van het gastransport. De restwaarde van het actief, de levensduur en de afschrijvingsmethodes worden jaarlijks beoordeeld en, indien noodzakelijk, aangepast. In noot 2 'Materiële vaste activa' is een nadere toelichting opgenomen inzake de verwachte levensduur van de materiële vaste activa, inclusief onze overwegingen ten aanzien van de energietransitie.

De materiële vaste activa onderscheiden we naar categorieën. Per categorie is de levensduur en bijbehorende afschrijvingstermijn bepaald. In noot 2 'Materiële vaste activa' is toegelicht welke categorieën zijn onderkent alsmede wat de afschrijvingstermijn per categorie is.

Bijdragen van derden in de kosten van aanleg van het gastransportnetwerk brengen we op de investeringen in mindering, voor zover het om overheidsbijdragen (waaronder subsidies) of andere niet-capaciteit gerelateerde bijdragen gaat. Klantbijdragen voor investeringen die wel gerelateerd zijn aan transportcapaciteit, worden als contractverplichting opgenomen in de balans en brengen we overeenkomstig de verwachte levensduur van het actief periodiek ten gunste van het resultaat. Als sprake is van een significante financieringscomponent in de klantbijdragen, verantwoorden we de financieringslasten onder de rentelasten. Onder het hoofd 'Netto-omzet' in deze grondslagen lichten we de voornoemde verwerking nader toe.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet in bedrijf zijn, verantwoorden we onder de 'vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering'. Na de ingebruikname rubriceren we de betreffende activa naar hun aard onder één van de hoofdcategorieën. De hoeveelheden gas en stikstof die permanent aanwezig zijn in de pijpleidingen en die benodigd zijn voor het gastransport en gerelateerde diensten, nemen we op onder de 'andere vaste bedrijfsmiddelen'. In geval van mutaties in de permanente gasvolumes geldt dat het begrip kostprijs wordt ingevuld door gebruikmaking van de gemiddelde prijs van de periode waarin de mutatie plaatsvond.

Een verlies op de desinvestering van een materieel vast actief verwerken we onder de afschrijvingskosten in de winst- en-verliesrekening op het moment van buitengebruikstelling; een winst verantwoorden we onder de overige bedrijfsopbrengsten.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap op grond van een leaseovereenkomst het gebruiksrecht heeft, nemen we eveneens op in de balans. Zie hiervoor ook de grondslagen onder het hoofd 'Leasing'.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, nemen we het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderinggrondslagen van de vennootschap gehanteerd.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, waarden we tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. In de winst-en-verliesrekening verantwoorden we het ontvangen dividend van de deelnemingen zonder invloed van betekenis als het resultaat uit deelneming.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, nemen we het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking. Bij een belang van minder dan 20% bestaat het weerlegbare vermoeden dat geen sprake is van invloed van betekenis.

Niet-gerealiseerde winsten uit hoofde van transacties met deelnemingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, elimineren we naar rato van het belang dat GTS in de deelneming heeft.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Aan het eind van iedere verslaggevingsperiode onderzoekt de vennootschap of sprake is van een bijzondere waardevermindering van de vaste activa, waaronder de materiële en de financiële vaste activa. Het management bepaalt daartoe de realiseerbare waarde van de activa. De realiseerbare waarde is de hoogste van de directe opbrengstwaarde (bijvoorbeeld op basis van een verkoopovereenkomst minus de te maken kosten voor de verkoop) en de indirecte opbrengstwaarde (bijvoorbeeld op basis van een bedrijfswaardeberekening). Als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt het verschil ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. De aard van de materiële vaste activa leidt ertoe dat de realiseerbare waarde veelal niet per actief kan worden bepaald. In deze gevallen bepalen we de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

De vennootschap onderzoekt ook periodiek of een bijzonder waardeverminderingsverlies dat in voorgaande perioden is verantwoord, niet meer bestaat of is afgenomen. Als wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa of kasstroom genererende eenheid niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn als geen bijzondere waardevermindering voor het actief of de kasstroom genererende eenheid zou zijn verantwoord. Een eventuele terugname verantwoorden we in de winst-en-verliesrekening.

Vlottende activa

Vorraden

Vorraden nemen we op tegen kostprijs uitgaande van de gemiddelde inkooprijzen of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met eventuele overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen

De grondslag voor de waardering van vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen is opgenomen onder het hoofd 'Financiële instrumenten'.

Eigen vermogen

Algemeen

Financiële instrumenten die worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, presenteren we onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht. In het kader van en vooruitlopend op de winstbestemming kunnen gedurende het verslagjaar interim-uitkeringen zijn gedaan ten laste van het resultaat van het boekjaar. Deze uitkeringen brengen we in de balans in mindering op het resultaat na belastingen van het boekjaar.

Agio

De door de aandeelhouder ingebrachte bedragen boven het nominaal aandelenkapitaal worden verantwoord als agio. Hieronder worden ook begrepen additionele vermogensstortingen, die gedaan zijn zonder de uitgifte van aandelen of de uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de vennootschap. Terugbetaling van agio aan de aandeelhouder komt ten laste van het agio.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de herwaardering van de materiële vaste activa. De herwaarderingsreserve wordt gerealiseerd naar rato van de afschrijving of afstoting van de materiële vaste activa waar de herwaarderingsreserve betrekking op heeft. Het jaarlijks door afschrijvingen gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve wordt binnen het eigen vermogen toegevoegd aan de overige reserves.

Voorzieningen

Een voorziening nemen we in de balans op wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Het bedrag opgenomen als voorziening is de best mogelijke schatting op de balansdatum van de uitgaven die vereist zijn om aan de bestaande verplichting te voldoen, rekening houdend met de waarschijnlijkheid van de gebeurtenis.

Als het effect van de tijds waarde van geld materieel is, verantwoorden we de voorziening tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zullen zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet wordt bepaald vóór belastingen en houdt rekening met de huidige marktbeoordelingen voor de tijds waarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

Als (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, presenteren we een dergelijke vergoeding als afzonderlijk actief.

Voorziening voor opruimingskosten en saneringen

De vennootschap acht het niet aannemelijk dat het integraal opruimen van alle transportleidingen en toebehoren aan de orde zal komen. Een algemene voorziening voor opruimingskosten en saneringen wordt derhalve niet gevormd. De in de balans opgenomen voorziening voor opruimingskosten en saneringen wordt gevormd naar aanleiding van besluiten van de vennootschap om binnen afzienbare tijd specifiek aanwijsbare activa buitengebruik te stellen, te verwijderen of te saneren en waarvoor wetgeving dit in voorkomende gevallen vereist. De omvang van de voorziening bepalen we mede aan de hand van ervaringscijfers van eerdere opruiming en saneringen.

De voorziening waarderen we tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zullen zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet bepalen we vóór belastingen en houdt rekening met de huidige marktbeoordelingen voor de tijds waarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

Leasing

Leasecontracten van de vennootschap worden in de balans opgenomen. De bij de lease behorende gebruiksrecht activa zijn eveneens in de balans opgenomen (overeenkomstig de grondslagen zoals beschreven onder het hoofd 'Materiële vaste activa').

De vennootschap maakt gebruik van de mogelijkheid die RJ 292.101 biedt waarbij leaseovereenkomsten overeenkomstig de bepalingen van IFRS 16 worden verwerkt. De uitgangspunten van IFRS 16 zijn hierbij integraal en consistent toegepast.

De initiële verwerking en waardering van leases is als volgt:

- De vennootschap onderscheidt leaseverplichtingen in lease en non-lease componenten. De non-lease componenten vallen niet onder de reikwijdte van IFRS 16. De kosten ingevolge deze contracten worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarop ze betrekking hebben;
- De verwachte looptijd van de leaseverplichting wordt bepaald op basis van de contractuele looptijd van de overeenkomst, waarbij rekening is gehouden met de optionele verlengings- en beëindigingsmogelijkheden, in het geval de vennootschap redelijkerwijs verwacht hiervan gebruik te maken;
- Indien van toepassing houden we bij de waardering van de leaseverplichtingen rekening met restwaardegaranties, significante variabele leasebetalingen en boeteclausules;
- De leaseverplichtingen worden in beginsel contant gemaakt tegen de impliciete rentevoet. Waar de impliciete rentevoet niet direct uit de leaseovereenkomst afleidbaar is, maken we gebruik van de incrementele rentevoet van GTS. Voor portfolio's van leases met vergelijkbare kenmerken maken we gebruik van een rentevoet die voor het portfolio als geheel representatief is;
- Het gebruiksrecht actief dat met de lease is verbonden, nemen we initieel tegen contante waarde van de leaseverplichting in de balans op, eventueel vermeerderd met direct toerekenbare bijkomende kosten;
- De leaseovereenkomsten met een looptijd van korter dan één jaar of met een contractwaarde van minder dan € 5.000 zijn overeenkomstig de uitzonderingsbepalingen van IFRS 16 niet in de balans opgenomen.

De bij de leaseverplichting behorende activa zijn verantwoord onder de materiële vaste activa in de hoofdcategorie gebruiksrecht activa.

De vervolgwaardering van de leases is als volgt:

- Gebruiksrecht activa waarderen we tegen de kostprijs, verminderd met de lineaire afschrijving berekend over de verwachte looptijd van de leaseovereenkomst en met eventuele bijzondere waardevermindervingsverliezen. Bepaling van de kostprijs is hiervoor toegelicht onder de initiële verwerking en waardering van leases;
- De leaseverplichtingen waarderen we na eerste opname tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode;
- Indien de uitgangspunten in de leaseovereenkomst wijzigen (bijvoorbeeld door modificaties), bepalen we de boekwaarde van de leaseverplichting en het gebruiksrecht actief opnieuw en verwerken we dit in de balans.

Contractverplichtingen

Bij de aanleg of verbetering van transportinfrastructuur kan sprake zijn van klantbijdragen. Deze bijdragen beschouwen we als een vooruit ontvangen bedrag (contractverplichting) en nemen we initieel in de balans op. Overeenkomstig de looptijd van het contract met de klant brengen we deze periodiek ten gunste van de winst-en-verliesrekening. In het geval een vooruitbetaling een significante financieringscomponent bevat, bepalen we de hoogte van deze component op basis van een schatting van de relevante rentevoet. De financieringscomponent verantwoorden we in dat geval in de financiële baten en lasten in de periode waarop deze component betrekking heeft.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat bepalen we als het verschil tussen de opbrengsten uit geleverde prestatieverplichtingen en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties verantwoorden we in het jaar waarin de bijbehorende prestatieverplichtingen zijn geleverd.

Netto-omzet

Bij het bepalen van de netto-omzet maakt de vennootschap gebruik van de mogelijkheid die de RJ 270.101a biedt om opbrengsten en gerelateerde kosten conform IFRS 15 te verwerken. De uitgangspunten van IFRS 15 zijn hierbij integraal en consistent toegepast.

Onder netto-omzet verstaan we de opbrengsten van aan derden geleverde diensten inzake gastransport en gastransport gerelateerde diensten, onder aftrek van over deze omzet geheven belastingen, zoals omzetbelasting. Hierbij maakt de vennootschap inschattingen over de relevante rentevoet in het geval van contractverplichtingen met een significante financieringscomponent.

Als we resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kunnen schatten, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichtte prestaties in het boekjaar. GTS levert diensten op het gebied van gastransport en aanverwante diensten. Deze diensten worden aangeboden als capaciteitsdiensten. Hierbij verwerven klanten het recht om voor een vooraf overeengekomen periode (uur, dag, maand, etc.) gebruik te maken van vooraf overeengekomen capaciteiten. GTS beschouwt de dienst als geleverd en verantwoordt dienovereenkomstig de omzet over het verloop van de tijd. De realisatie van de netto-omzet kan betrouwbaar worden vastgesteld.

GTS ontvangt geen vergoeding van afnemers anders dan de vergoeding die is gebaseerd op de vooraf overeengekomen tarieven en capaciteiten. De tarieven voor de diensten van GTS worden vastgesteld door de onafhankelijke toezichthouder. Er worden geen kortingen toegepast.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten verantwoorden we resultaten die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale bedrijfsactiviteiten. Deze opbrengsten rekenen we toe aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de transactie.

Overheidssubsidies

Investeringssubsidies, indien van toepassing, brengen we in mindering op de kostprijs van het actief waar de bijdrage betrekking op heeft.

Overige kosten

We rekenen de overige kosten toe aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Hieronder worden begrepen de baten en de lasten die verband houden met de financiering en soortgelijke baten en lasten. Rentebaten en soortgelijke baten verantwoorden we in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, als hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk. Rentelasten en soortgelijke lasten verantwoorden we in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

GTS is onderdeel van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. Tussen deze partijen is overeengekomen dat belastingen worden toegerekend aan GTS op basis van het fiscale resultaat alsof GTS zelfstandig belastingplichtig is. De verschuldigde belastingen worden door GTS in een rekening-courant verhouding verrekend met N.V. Nederlandse Gasunie.

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde winstbelastingen en uitgestelde belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval het belastingeffect ook rechtstreeks in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe al materieel is besloten op verslagdatum, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting. De verschuldigde belasting wordt berekend rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten.

Als de boekwaarde van de activa en de verplichtingen voor de financiële verslaggeving afwijkt van de fiscale boekwaarde, is sprake van tijdelijke verschillen. Voor alle daarvoor kwalificerende belastbare tijdelijke verschillen nemen we een uitgestelde belastingverplichting op. Voor alle daarvoor kwalificerende verrekenbare tijdelijke verschillen wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen, voor zover het waarschijnlijk is dat er voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn voor toekomstige verrekening. Hiertoe zijn door de vennootschap aannames gedaan over de toekomstige fiscale winsten en het moment van realisatie van de tijdelijke verschillen. In noot 2 'Materiële vaste activa' hebben we hierover nadere informatie opgenomen.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen waarderen we tegen de nominale waarde. Bij de waardering worden de belastingtarieven gehanteerd die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin realisatie zal plaatsvinden op basis van de belastingtarieven en de belastingwetgeving, waarvan het wetgevingsproces materieel is afgerond op balansdatum. De uit eventuele tariefswijziging van de vennootschapsbelasting voortvloeiende mutaties verwerken we in de winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de mutaties die oorspronkelijk rechtstreeks zijn verwerkt in het eigen vermogen. Deze mutaties verwerken we rechtstreeks in het eigen vermogen.

De verantwoorde uitgestelde belastingen zijn feitelijk te kenmerken als latente vorderingen op respectievelijk latente verplichtingen aan het hoofd van de fiscale eenheid en worden gepresenteerd als een netto vordering of verplichting. Het kortlopende deel van de uitgestelde belastingen is toegelicht in de toelichting op de uitgestelde belastingen. Over de latente belastingposities wordt geen rente berekend.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen lichten we toe voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Verder licht de vennootschap de belangrijkste transacties met verbonden partijen toe die wel onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten bepalen we door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening verwerken we in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum verwerken we niet in de jaarrekening. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, lichten we de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toe in de jaarrekening.

Nadere toelichting op de jaarrekening

1. Belangrijke ontwikkelingen in 2023

Na een ongekend turbulent 2022 als gevolg van de Russische inval in Oekraïne kenmerkt het jaar 2023 zich door meer stabiliteit. De energieprijzen zijn nog steeds hoger dan het langjarige gemiddelde, maar aanzienlijk minder volatiel ten opzichte van 2022. We hebben diverse investeringen in onze gasinfrastructuur gedaan om de veranderde gasstromen te kunnen faciliteren. De komende jaren investeren we hier verder in, om aan de leveringszekerheidsnormen te kunnen blijven voldoen. In noot 2 'Materiële vaste activa' lichten we onze investeringen verder toe.

GTS heeft – samen met haar moedermaatschappij Gasunie – een belangrijke rol in de Noordwest-Europese energiemarkt. We beheren, onderhouden en ontwikkelen infrastructuur voor grootschalig transport, opslag en conversie van aardgas. Met de energietransitie verschuift de focus van de maatschappij en ook die van Gasunie steeds meer naar CCS (Carbon Capture and Storage) en waterstof. Gasunie jaagt ook de ontwikkeling van technologie voor en de invoeding van groen gas aan en werkt aan de aanleg en het beheer van netwerken voor warmte.

We houden rekening met meerdere toekomstscenario's die allemaal toewerken naar een CO₂-neutrale samenleving in 2050. Het is de maatschappelijke taak van Gasunie om de samenleving in alle scenario's kunnen bedienen, waarbij onze infrastructuur een belangrijke rol speelt. De scenario's zijn diepgaand uitgewerkt in de Integrale Infrastructuurverkenning 2030-2050 (II3050). De belangrijkste conclusies uit het nieuwe II3050-rapport voor ons zijn:

- Waterstof, groen gas, warmte en CCS worden belangrijke schakels voor een CO₂-neutrale toekomst.
- Na 2030 is er ongeveer een verdubbeling van het tot 2030 geplande waterstofnetwerk nodig. Onze bestaande gasinfrastructuur kan daar grotendeels in voorzien.
- Het netwerk voor transport van CO₂ is naast een kortetermijnoplossing ook een langetermijnoplossing. Op de korte termijn transporteert Gasunie afgevangen CO₂ naar de opslagvelden op zee om de CO₂-uitstoot te verminderen. Op de lange termijn transporteert Gasunie duurzame CO₂ voor productieprocessen die nu nog op fossiele grondstoffen zijn gebaseerd.

We geloven in een duurzame toekomst met een uitgebalanceerde energiemix en een blijvende rol voor gassen die afkomstig zijn uit verschillende bronnen. Onze activa spelen hierin naar verwachting een belangrijke rol. Onzekerheden over toekomstige ontwikkelingen maken dat wij in onze jaarrekening bepaalde aannames hebben gedaan en gebruik hebben gemaakt van schattingen. Dit betreft onder meer aannames over de levensduur van ons netwerk en de bijbehorende afschrijvingstermijnen. Deze kunnen korter of langer zijn dan we nu inschatten, onder meer afhankelijk van welke activa we kunnen hergebruiken voor alternatieve aanwending en afhankelijk van het moment van uitfasering van het transport van aardgas. In noot 2 'Materiële vaste activa' lichten we dit nader toe. Voornoemde ontwikkelingen kunnen ook gevolgen hebben voor de hoogte van de voorziening voor saneringskosten. Afhankelijk van welke activa we kunnen hergebruiken, kan het zijn dat we meer of minder activa gaan saneren. In noot 12 'Voorzieningen' lichten we dit nader toe.

2. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa in 2023 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Boekwaarde per 1 jan. 2023	Herrubri- ceringen	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde per 31 dec. 2023
Bedrijfsgebouwen en terreinen	59,8	-	25,1	-	-5,0	79,9
Compressorstations	479,9	-	1,5	-	-37,9	443,5
Installaties	710,5	-	98,7	-0,2	-49,1	759,9
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.662,0	-	45,1	-0,3	-86,6	3.620,2
Regionale transportleidingen c.a.	921,6	-	34,6	-0,9	-29,0	926,3
Andere vaste bedrijfsmiddelen	44,1	-	37,6	-7,7	-1,4	72,6
Gebruiksrecht activa	4,2	-	-	-	-0,4	3,8
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	606,8	-	-57,5	-	-	549,3
Totaal 2023	6.488,9	-	185,1	-9,1	-209,4	6.455,5

De investeringen in 2023 hebben met name betrekking op de stikstoffabriek in Zuidbroek, de ombouw van bepaalde afnemers van hoog- naar laagcalorisch gas en op de reguliere vervangingsinvesteringen. De voorwaardelijke investeringsverplichtingen ultimo 2023 lichten we toe in noot 17 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen'. In 2023 is een bedrag van € 242,5 miljoen (2022: € 93,3 miljoen) overgeboekt van de vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering naar de activa in gebruik resulterend in een negatief saldo onder de investeringen in de vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering van € 57,5 miljoen (2022: positief € 113,9 miljoen).

Onder de materiële vaste activa is begrepen een bedrag van € 3,8 miljoen (ultimo 2022: € 4,2 miljoen) inzake gebruiksrecht activa. De gebruiksrecht activa hebben volledig betrekking op de pacht van een beperkt aantal percelen grond met een verwachte resterende looptijd van ca. 25 jaar. GTS heeft het economische, maar niet het juridische eigendom van deze gebruiksrecht activa.

De mutaties in de materiële vaste activa in 2022 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Boekwaarde per 1 jan. 2022	Herrubri- ceringen	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde per 31 dec. 2022
Bedrijfsgebouwen en terreinen	60,9	-	3,2	-	-4,3	59,8
Compressorstations	515,3	-	6,9	-0,1	-42,2	479,9
Installaties	731,6	-	29,1	-0,5	-49,7	710,5
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.728,8	-	19,2	-0,1	-85,9	3.662,0
Regionale transportleidingen c.a.	917,2	-	34,7	-1,0	-29,3	921,6
Andere vaste bedrijfsmiddelen	56,7	-7,1	0,5	-5,5	-0,5	44,1
Gebruiksrecht activa	4,6	-	-	-	-0,4	4,2
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	492,9	-	113,9	-	-	606,8
Totaal 2022	6.508,0	-7,1	207,5	-7,2	-212,3	6.488,9

De bedragen die in het boekjaar 2022 zijn vermeld onder de investeringen hadden met name betrekking op de bouw van een nieuwe stikstoffabriek, de ombouw van bepaalde afnemers van hoog- naar laagcalorisch gas en op de reguliere vervangingsinvesteringen. In de kolom herrubriceringen is een bedrag van € 7,1 miljoen opgenomen dat betrekking heeft op een gewijzigde aanwending van een deel van de permanente gasvoorraad en stikstofvoorraad. Deze verantwoordden we vanaf het boekjaar 2022 onder de voorraden.

De aanschafwaardes en de cumulatieve afschrijvingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Aanschafwaarde * per 31 dec. 2023	Cumulatieve afschrijvingen ** per 31 dec. 2023	Aanschafwaarde * per 31 dec. 2022	Cumulatieve afschrijvingen ** per 31 dec. 2022
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	138,3	-58,3	113,2	-53,4
Compressorstations	1.432,3	-988,7	1.456,9	-977,0
Installaties	2.155,8	-1.396,0	2.103,5	-1.393,0
Hoofdtransportleidingen c.a.	7.649,1	-4.028,9	7.605,5	-3.943,5
Regionale transportleidingen c.a.	1.794,9	-868,5	1.764,3	-842,7
Andere vaste bedrijfsmiddelen	88,5	-16,1	58,8	-14,7
Gebruiksrecht activa	5,5	-1,8	5,5	-1,3
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	549,4	-	606,8	-
Totaal	13.813,8	-7.358,3	13.714,5	-7.225,6

* Inclusief herwaardering van materiële vaste activa bij de transitie naar IFRS door N.V. Nederlandse Gasunie in 2005 (veronderstelde kostprijs).

** Inclusief gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen en terugnames daarvan.

Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen

Aan het eind van iedere verslaggevingsperiode onderzoeken we of sprake is van indicaties voor bijzondere waardeverminderingen van vaste activa. Daarnaast onderzoeken we of er aanleidingen bestaan om reeds eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingen terug te nemen.

Aanleiding voor het onderzoek

Ultimo 2023 hebben we de waardering van het gastransportnetwerk onderzocht. Aanleiding voor de bedrijfswaardeberekening was onder meer de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) inzake de beroepszaken die GTS en marktpartijen aanhangig hadden gemaakt tegen het methodebesluit GTS 2022-2026. De belangrijkste beroepsgronden van GTS gingen over de statische efficiency benchmark en de nacalculatie van de energiekosten. GTS is op beide onderdelen grotendeels in het gelijk gesteld. Het CBb heeft de ACM opgelegd een statische efficiëntiescore van 100% te hanteren. Ook mogen we onze energiekosten grotendeels nacalculeren.

Verder zijn in het najaar van 2023 aanvullende sectorafspraken gemaakt tussen ACM, GTS en marktpartijen voor wat betreft diverse onderwerpen ingevolge de netcode betreffende geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas (NC-TAR). Met deze aanvullende sectorafspraken zijn alle hiermee samenhangende bezwaar- en beroepsprocedures afgedaan en zijn partijen overeengekomen in de resterende jaren van het huidige methodebesluit geen nieuwe procedures aanhangig te maken tegen de zaken die onderdeel zijn van de sectorafspraken. We verwachten dat de aanvullende sectorafspraken in het eerste kwartaal van 2024 ongewijzigd definitief worden.

Voorafgaand aan het onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen ultimo 2023 bedroeg de boekwaarde van het gastransportnetwerk, dat als één samenhangende kasstroom genererende eenheid wordt beschouwd, ca. € 6,4 miljard.

Testmethode

We maken gebruik van een bedrijfswaardeberekening (value in use) om de realiseerbare waarde van het gastransportnetwerk vast te stellen. De indirecte opbrengstwaarde is bepaald aan de hand van een Discounted Cash Flow (DCF) Model. Een directe opbrengstwaarde was ultimo 2023 niet beschikbaar; er zijn geen aanwijzingen dat de directe opbrengstwaarde hoger is dan de indirecte opbrengstwaarde.

Uitgangspunt bij het bepalen van de realiseerbare waarde en belangrijkste veronderstellingen en schattingen

Bij het bepalen van de realiseerbare waarde is in beginsel uitgegaan van de bepalingen in het reguleringskader, zoals dat in het Methodebesluit GTS 2022-2026 en in andere van toepassing zijnde regelingen en besluiten is vastgelegd.

Uitgangspunt voor de geprognoseerde inkomsten in de periode 2024-2026 zijn de op basis van het methodebesluit GTS 2022-2026 verwachte toegestane inkomsten en de daaruit afgeleide kasstromen alsmede de kasstromen uit de nacalculaties vanuit de voorgaande jaren. Voor de periode na 2026 is de waarde van het netwerk afgeleid van de dan verwachte gestandaardiseerde activawaarde (terminal value approach). De gestandaardiseerde activawaarde is de waarde van de investeringen die de netbeheerder met een redelijk rendement via de tarieven in rekening mag brengen. Vanwege de gereguleerde aard van de bedrijfsactiviteiten en het hanteren van de verwachte gestandaardiseerde activawaarde als eindwaarde is geen groeipercantage toegepast op de toekomstige kasstromen.

Uitgangspunt van de regulering is verder altijd geweest dat GTS zijn doelmatige investeringen mag terugverdienen via de toekomstige tarieven. Bij het opstellen van de bedrijfswaardeberekening is aangenomen dat dit standpunt in de toekomst niet wijzigt, ook niet als gevolg van een eventuele uitfasering van het gastransportnetwerk op de lange termijn als gevolg van de energietransitie. Nadere informatie hierover is opgenomen in noot 1 'Belangrijke ontwikkelingen in 2023'. Om deze reden is de gestandaardiseerde activawaarde als eindwaarde gebruikt in de terminal value approach.

Uitgangspunt voor de geprognoseerde uitgaven en andere variabelen, zoals de verwachte operationele kostenontwikkeling en het investeringsniveau, zijn door het management bepaald. De belangrijkste operationele en investeringskasstromen (relevant voor de kapitaalkostenvergoeding en de nacalculatie daarvan) zijn gebaseerd op het business plan voor de komende drie jaren.

Bij het uitvoeren van de bedrijfswaardeberekening is gerekend met een nominale disconteringsvoet vóór belastingen van 5,1% (afgeleid uit de disconteringsvoet na belastingen van 3,8%). In de bedrijfswaardeberekening is aangenomen dat de disconteringsvoet voor het contant maken van de verwachte kasstromen op lange termijn gelijk is aan de door de ACM bepaalde kapitaalkostenvergoeding.

We hebben de toekomstige disconteringsvoet in de bedrijfswaardeberekening bepaald op dezelfde wijze als dat de ACM deze ook bepaalt. Dit betekent dat de bedrijfswaardeberekening slechts beperkt gevoelig is voor wijzigingen in de disconteringsvoet (bijvoorbeeld het timingeffect van de nacalculatie van de kapitaalkostenvergoeding).

De belangrijkste uitgangspunten in de bedrijfswaardebepaling zijn hierna toegelicht:

Statische efficiency na de reguleringsperiode 2022-2026

In het kader van de bedrijfswaardeberekening ultimo 2023 is aangenomen dat de gemiddeld gewogen statische efficiency voor de reguleringsperiode na 2026 gehandhaafd blijft op 100%. Voor de reguleringsperiode 2022-2026 is de gemiddeld gewogen statische efficiency van GTS door de ACM op basis van een benchmarkonderzoek initieel vastgesteld op 96,1%. GTS heeft mede op dit onderwerp een beroepszaak aanhangig gemaakt. GTS was van mening dat de robuustheid van het benchmarkonderzoek van de ACM te beperkt was, het model niet controleerbaar was en geen basis bood voor de opgelegde efficiëntieafslag. In 2023 is GTS op dit punt door het CBb in het gelijk gesteld en heeft het CBb de ACM opgelegd een statische efficiëntiescore van 100% te hanteren.

Inflatiecorrectie toegestane inkomsten

In de bedrijfswaardeberekening is voor de geprognosticeerde inkomsten in de jaren 2025 en 2026 een schatting opgenomen van de inflatievergoeding in de toegestane inkomsten. De ACM bepaalt de hoogte van de inflatievergoeding op een peilperiode die afwijkt van de business plan aanname ten aanzien van inflatieverwachtingen. Als de werkelijke inflatievergoeding afwijkt van de verwachting zoals aangenomen is in de bedrijfswaardeberekening, dan heeft dit invloed op de verwachte kasstromen en daarmee op de waardering van het gastransportnetwerk.

Realisatie operationele kosten

De geschatte operationele kosten voor de periode 2024-2026 zijn mede gebaseerd op het goedgekeurde business plan voor de komende drie jaren. Voor vrijwel alle operationele kosten – behoudens het grootste deel van de energiekosten – vindt geen nacalculatie plaats. Een afwijking in de realisatie van de operationele kosten ten opzichte van de geprognosticeerde kosten heeft invloed op de verwachte kasstromen en daarmee op de waardering van het gastransportnetwerk.

Sensitiviteitsanalyse

De realiseerbare waarde is gebaseerd op belangrijke veronderstellingen en assumpties. De invloed van wijzigingen in deze veronderstellingen en assumpties kan aanzienlijk zijn. In onderstaande tabel is indicatief het effect aangegeven van een wijziging van een belangrijke veronderstelling op de realiseerbare waarde.

We veronderstellen dat de wijziging aan begin van de planperiode plaatsvindt onder overige gelijkblijvende omstandigheden.

Wijziging in de veronderstelling of schatting	Omvang	Impact op de realiseerbare waarde
Statische efficiency na de reguleringsperiode	-1%	circa +/- € 50-60 miljoen
Inflatiecorrectie toegestane inkomsten	+/-1%	circa +/- € 10-20 miljoen
Realisatie operationele kosten	+/-5%	circa +/- € 40-50 miljoen

Uitkomst van het onderzoek

Op basis van de uitgevoerde bedrijfswaardeberekening concluderen we dat de realiseerbare waarde van gastransportnetwerk in Nederland nagenoeg gelijk is aan de boekwaarde daarvan. Er is derhalve geen sprake van een bijzondere waardevermindering of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering.

Afschrijvingstermijnen

Bij het bepalen van de relevante afschrijvingstermijnen hanteren we aannames en veronderstellingen. We hebben ultimo 2023 geconcludeerd dat er op dat moment geen aanleiding bestond om de huidige afschrijvingstermijnen te herzien.

De activa van de vennootschap bestaat voor een groot deel uit gereguleerde activa.

De toezichthouder voor de gereguleerde netten (ACM) bepaalt de gereguleerde afschrijvingstermijnen. In het methodebesluit GTS 2022-2026 gaat de ACM – mede op basis van door haar uitgevoerde studies naar de energietransitie – nog steeds uit van een lange afschrijvingshorizon (oplopend tot 55 jaar voor transportleidingen) voor het gastransportnetwerk. Wel geldt dat de gereguleerde afschrijvingen in het huidige methodebesluit versneld zijn door een degressiefactor toe te passen.

Bij het bepalen van de afschrijvingstermijnen voor de jaarrekening hebben we ultimo 2023 met name waarde gehecht aan de bestaande regulering en de daaruit af te leiden lange gebruiksduur. We verwachten dat de komende jaren meer duidelijkheid zal ontstaan over de zienswijze van de toezichthouder op de gebruiksduur op de lange termijn en het eventueel verder aanpassen van de gereguleerde gebruiksduur en/of gereguleerde afschrijvingssystematiek. We zullen op dat moment opnieuw de gevolgen voor onze afschrijvingstermijn en/of -methodiek beoordelen.

Naast de externe regulering is een andere belangrijke overweging bij het bepalen van de afschrijvingstermijnen onze eigen zienswijze op de energietransitie, milieu- en klimaatdoelstellingen en overige maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. We hebben net als de ACM de visie dat de bestaande gasinfrastructuur nog tot op de (middel)lange termijn benodigd is. Onze moedermaatschappij Gasunie werkt daarnaast ook aan de mogelijkheid om de bestaande gasinfrastructuur op termijn in te zetten voor het transport en de opslag van alternatieve energiedragers, zoals waterstof. In Nederland ontstaat op het gebied van waterstof, warmte en CCS een steeds concretere langetermijnvisie die naar verwachting in de komende jaren steeds gedetailleerder wordt. Een concreet voorbeeld hiervan is de start van de aanleg van het landelijke waterstofnetwerk in Nederland eind 2023. De Russische inval in Oekraïne in 2022 heeft deze ontwikkelingen verder versneld. We evalueren periodiek de gevolgen van de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op de afschrijvingstermijnen. Ultimo 2023 heeft dit niet geleid tot een wijziging in de afschrijvingstermijnen.

Tot slot overwegen we in onze periodieke beoordeling van de afschrijvingstermijnen of sprake is van individuele activa die op middellange termijn niet meer dienstbaar is aan het gastransport en de gasopslag. In die specifieke gevallen kunnen we aanpassingen doorvoeren in de afschrijvingstermijnen van deze activa. Deze installaties zijn reeds of kunnen in de nabije toekomst tijdelijk buitengebruik gesteld worden en worden in die gevallen versneld afgeschreven tot het moment van buitengebruikstelling. Bij de wijze van technisch buitengebruik stellen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om de installaties op termijn toch weer in gebruik te nemen, mocht een alternatieve aanwending worden voorzien op het gebied van waterstof, warmte en CCS. De installaties worden daarom niet gesaneerd, maar duurzaam geconserveerd. In 2023 is voor één installatie de afschrijving versneld, hetgeen heeft geleid tot een aanvullende afschrijvingslast van circa € 4,5 miljoen.

De afschrijvingstermijnen van de belangrijkste activa categorieën zijn als volgt:

Terreinen	geen afschrijving
Bedrijfsgebouwen	50 jaar
Compressorstations	30 jaar
Installaties	30 jaar
Hoofdtransportleidingen c.a.	tot 2070
Regionale transportleidingen c.a.	tot 2070
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5-20 jaar
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	geen afschrijving

Gebruiksrecht activa schrijven we af overeenkomstig de bovenstaande categorieën, waarbij voor gehuurde terreinen geldt dat deze worden afgeschreven overeenkomstig de levensduur van het actief waarmee de huur van het terrein verband houdt. Op terreinen, permanente gasvoorraden en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

3. Deelnemingen

De deelnemingen betreffen belangen in PRISMA European Capacity Platform GmbH (PRISMA), Energie Data Services Nederland B.V. (EDSN) en Beheerder Afspraken Stelsel B.V. (BAS).

PRISMA

PRISMA is een Europees platform voor de verhandeling van transportcapaciteit. GTS biedt haar transportcapaciteit mede op dit platform aan. Ultimo 2023 heeft GTS een financieel belang van 11,05% (ultimo 2022: idem) in PRISMA. PRISMA is gevestigd te Leipzig, Duitsland. Op basis van de aandeelhoudersovereenkomsten heeft GTS geen invloed van betekenis in PRISMA.

EDSN

EDSN werkt samen met de regionale netbeheerders, TenneT en GTS aan de centrale marktfacilitering voor de energiesector. EDSN ontwikkelt en beheert onder meer ICT-infrastructuur voor de energiemarkt. EDSN is gevestigd te Arnhem. Ultimo 2023 heeft GTS een financieel belang van 12,5% (ultimo 2022: idem) in EDSN. Op basis van de aandeelhoudersovereenkomsten heeft GTS geen invloed van betekenis in EDSN.

Beheerder Afsprakenstelsel (BAS) B.V.

BAS is verantwoordelijk voor de praktische ondersteuning van de vereniging marktfaciliteringsforum (MFF) en daarnaast ook verantwoordelijk voor de implementatie en monitoring van de gemaakte afspraken binnen het MFF. De aandelen in BAS worden gehouden door GTS (25%), TenneT (25%) en de regionale netbeheerders (gezamenlijk 50%). BAS is gevestigd te Amersfoort. Op basis van de aandeelhoudersovereenkomsten heeft GTS invloed van betekenis in BAS.

Voor de belangen in PRISMA, EDSN en BAS geldt dat de totale boekwaarde minder dan € 0,1 miljoen bedraagt. In 2023 vonden geen mutaties plaats in de nettovermogenswaarde of de verkrijgingsprijs noch is dividend ontvangen van de betreffende deelnemingen (2022: idem). PRISMA, EDSN en BAS zijn samenwerkingsverbanden tussen diverse netbeheerders die efficiënte en effectieve marktwerking faciliteren; de entiteiten zijn niet gericht op het behalen van winsten of het doen van uitkeringen aan de aandeelhouders.

Uit de beoordeling door de vennootschap blijken geen aanwijzingen of indicaties voor een bijzondere waardevermindering van de financiële vaste activa per 31 december 2023 (ultimo 2022: idem).

4. Uitgestelde belastingvorderingen

De tijdelijke verschillen tussen de waardering van de activa en de passiva voor de financiële verslaggeving en de fiscale waardering geven aanleiding tot het opnemen van uitgestelde belastingvorderingen. Er is geen sprake van geactiveerde voorwaartse verliesverrekeningen. Ultimo 2023 verwachten we voldoende toekomstige fiscale winsten om de uitgestelde belastingvordering te realiseren (ultimo 2022: idem). Deze aanname is gebaseerd op de geprognosticeerde fiscale resultaten voor de komende jaren op grond van het meest recente business plan en op de aanname dat de vennootschap op grond van vigerende reguleringskaders in beginsel altijd een redelijk rendement mag maken op haar geïnvesteerde bedragen en de operationele kosten en de afschrijvingslasten worden vergoed, waardoor we op de lange termijn ook voldoende fiscale winsten realiseren.

De tijdelijke verschillen betreffen de fiscale verwerking van de door de Staat der Nederlanden betaalde koopsom en de verschillen uit hoofde van waardering van materiële vaste activa. Het eerstgenoemde verschil is ontstaan bij de splitsing van de aandeelhouder (N.V. Nederlandse Gasunie) in 2005 in een transport- en een handelsbedrijf. Destijds heeft, in fiscale zin, een informele kapitaalstorting in de vennootschap plaatsgevonden door de Staat der Nederlanden. In de vennootschappelijke jaarrekening is deze fiscale koopsom niet geactiveerd. Door deze verwerking van de koopsom heeft N.V. Nederlandse Gasunie een aan GTS toe te rekenen additioneel fiscaal afschrijvingspotentieel verkregen, waarvoor een uitgestelde belastingvordering is opgenomen.

Het tijdelijke verschil ingevolge de waardering van de materiële vaste activa is voornamelijk het resultaat van de eenmalige herwaardering van materiële vaste activa bij de splitsing van N.V. Nederlandse Gasunie en de aansluitende transitie door N.V. Nederlandse Gasunie naar IFRS in 2005. Op 1 januari 2014 zijn de betreffende activa inclusief de (wettelijke) herwaarderingsreserve overgedragen aan GTS. Daarnaast wijken de fiscale afschrijvingsprincipes in voorkomende gevallen af van de afschrijvingsprincipes onder BW2 Titel 9 (inclusief de verwerking van bijzondere waardeverminderingen en terugnames daarvan). Ook hiervoor nemen we tijdelijke verschillen op in de balans. Per saldo leiden de tijdelijke verschillen inzake de materiële vaste activa tot een uitgestelde belastingverplichting.

Bovenstaande uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen hebben volledig betrekking op de fiscale eenheid met N.V. Nederlandse Gasunie en zijn daarom gesaldeerd weergegeven.

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen in 2023 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom	Materiële vaste activa	Totaal
Stand per 1 januari 2023	1.200,5	-884,6	315,9
Realisatie tijdelijke verschillen in winst-en- verliesrekening	-54,6	21,4	-33,2
Stand per 31 december 2023	1.145,9	-863,2	282,7

Van de uitgestelde belastingvordering heeft naar verwachting € 30,0 miljoen (2022: € 30,3 miljoen) een looptijd van korter dan één jaar. Dit bedrag is niet afzonderlijk gepresenteerd onder de vlottende activa.

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen in 2022 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom	Materiële vaste activa	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.255,0	-911,0	344,0
Realisatie tijdelijke verschillen in winst-en- verliesrekening	-54,5	26,4	-28,1
Stand per 31 december 2022	1.200,5	-884,6	315,9

5. Voorraden

De specificatie van de voorraden is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Gasvoorraden	77,9	113,3
Emissierechten	-	0,8
Totaal voorraden	77,9	114,1

De gasvoorraden bestaan volledig uit fysieke gasvoorraden. Behoudens een bedrag van € 2,0 miljoen (ultimo 2022: € 2,7 miljoen) aan voorraad stikstof, betreft het volledig voorraad aardgas. De voorraad stikstof gebruikt GTS in het kader van kwaliteitsconversie. De aardgasvoorraad houdt GTS onder meer aan ten behoeve van de wettelijke piektaak in Nederland. GTS is gehouden waarborgen te treffen voor de pieklevering aan de leveranciers van kleinverbruikers. Er is sprake van pieklevering in het geval van bijzonder koude omstandigheden (een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur in De Bilt lager dan -9°C). In dergelijke gevallen zal GTS de vergunninghouders (de leveranciers van de kleinverbruikersmarkt) aardgas leveren.

De piektaak vullen we – naast met de eventuele inzet van ons eigen aardgas – ook in met derde partijen die we hiervoor hebben gecontracteerd. In 2022 was de aanbesteding hiervoor echter niet succesvol als gevolg van de volatiele gasmarkten.

Voor de piektaak voor de winter 2023/2024 was deze aanbesteding wel succesvol, waardoor we ultimo 2023 minder eigen fysiek aardgas aanhielden.

De emissierechten hebben betrekking op rechten onder het EU-ETS systeem. Het saldo van de in de balans opgenomen rechten betreft het surplus aan rechten dat niet benodigd is om aan de verplichting ultimo boekjaar te voldoen. Deze rechten kunnen we gebruiken voor het afwikkelen van toekomstige verplichtingen. Ultimo 2023 bedroeg het surplus aan rechten < € 0,1 miljoen (ultimo 2022: € 0,8 miljoen).

6. Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen

De specificatie van de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2023	31 dec. 2022
Vorderingen op handelsdebiteuren	142,9	173,7
Voorziening voor oninbaarheid	-16,8	-16,8
Totaal vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen	126,1	156,9

De vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2023	31 dec. 2022
Stand per 1 januari	16,8	16,8
Toevoegingen ten laste van de winst-en-verliesrekening	-	-
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-	-
Vrijval ten gunste van de winst-en-verliesrekening	-	-
Stand per 31 december	16,8	16,8

De vorderingen op handelsdebiteuren hebben een nominale looptijd korter dan één jaar. Voor de verkregen zekerheden verwijzen we naar noot 16 'Financiële instrumenten'.

7. Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 5,0 miljoen, bestaande uit vijf miljoen gewone aandelen van elk één euro. Hiervan zijn één miljoen aandelen geplaatst en volgestort. Het geplaatste kapitaal bedraagt derhalve € 1,0 miljoen (ultimo 2022: idem). In het boekjaar hebben geen mutaties plaatsgevonden in het geplaatste en gestorte kapitaal (2022: idem).

Ultimo 2023 worden alle geplaatste aandelen gehouden door N.V. Nederlandse Gasunie (ultimo 2022: idem).

8. Agio

De mutaties in het agio zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	1.393,3	1.384,7
Agio storting	-	8,6
Terugbetaling agio	-	-
Stand per 31 december	1.393,3	1.393,3

9. Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de herwaardering van bepaalde activa van de vennootschap. Deze herwaardering hield oorspronkelijk verband met de splitsing van Gasunie in een handels- en een transportonderneming en aansluitend de invoering van IFRS in 2005 en is berekend naar de situatie per 1 januari 2004. GTS maakte destijds nog onderdeel uit van N.V. Nederlandse Gasunie. Bij de overdracht van de activa aan GTS op 1 januari 2014 is de herwaarderingsreserve behorende bij de activa eveneens aan GTS overgedragen. De herwaarderingsreserve wordt gerealiseerd naar rato van de afschrijving of vervreemding van de activa waar de herwaarderingsreserve betrekking op heeft. De uitgestelde belastingen over de herwaardering hebben we verwerkt in de verplichting voor uitgestelde belastingen, die onderdeel is van de uitgestelde belastingvorderingen voor de Nederlandse fiscale eenheid.

De mutaties in de herwaarderingsreserve zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	1.524,2	1.571,9
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	-43,5	-47,7
Stand per 31 december	1.480,7	1.524,2

10. Overige reserves

De mutaties in de overige reserves zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	444,4	358,7
Bestemming onverdeeld resultaat vorig boekjaar	477,9	126,7
Uitgekeerd dividend	-335,0	-88,7
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	43,5	47,7
Stand per 31 december	630,8	444,4

Voor een toelichting op de mutaties verwijzen wij naar noot 9 'Herwaarderingsreserve' en noot 11 'Onverdeeld resultaat'.

GTS is de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in Nederland in de zin van de Gaswet. De Minister heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer door netbeheerders in het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('BFBN'). Deze regels bestaan onder meer uit een eigenvermogensminimum. Dit kan leiden tot restricties ten aanzien van de hoogte van de uitkeerbare reserves. Ultimo 2023 was een dergelijke beperking niet aan de orde en is hiervoor geen niet-uitkeerbare reserve opgenomen (ultimo 2022: idem).

11. Onverdeeld resultaat

De mutaties in het onverdeeld resultaat zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	477,9	126,7
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	-477,9	-126,7
Resultaat over het boekjaar	183,9	477,9
Stand per 31 december	183,9	477,9

Bestemming van het resultaat over het vorige boekjaar

De jaarrekening 2022 is vastgesteld door de algemene vergadering op 31 maart 2023. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het voorstel van de bestuurder. De winst over 2022 bedroeg € 477,9 miljoen. Het uit te keren dividend is vastgesteld op € 335,0 miljoen. Het restant van € 142,9 miljoen is toegevoegd aan de overige reserves.

Voorstel tot resultaatbestemming over het boekjaar 2023

De bestuurder stelt voor om het resultaat na belastingen over 2023 volledig toe te voegen aan de overige reserves. De resultaatbestemming is niet verwerkt in de balans per 31 december 2023 en de toelichting daarop.

De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover (1) de vennootschap na de uitkering kan blijven doorgaan met het betalen van haar opeisbare schulden (uitkeringstest), en (2) het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden (balanstest). In aanvulling op deze algemene wettelijke bepalingen dient GTS, als landelijk netbeheerder, zich te houden aan de eisen zoals vastgelegd in het BFBN. Deze regels bestaan uit een aantal financiële ratio's, waaronder een eigenvermogensminimum zoals vermeld in de bijlagen. Dit kan leiden tot restricties ten aanzien van de uitkeerbaarheid van onder andere dividend aan de aandeelhouder. Ultimo 2023 was een dergelijke beperking niet aan de orde (ultimo 2022: idem).

12. Voorzieningen

De voorzieningen bestaan volledig uit de voorziening voor bepaalde opruimingskosten en saneringen.

Voorziening voor opruimingskosten en saneringen

De voorziening voor opruimingskosten en saneringen is initieel in 2010 gevormd naar aanleiding van besluiten van de vennootschap om specifieke activa van GTS buitengebruik te stellen of te verwijderen. Wet- en regelgeving en vergunningen, onder meer op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening, vereisen in voorkomende gevallen dat sanering plaatsvindt. De voorziening heeft betrekking op saneringen van buiten bedrijf gestelde leidingen. Het saneringsprogramma omvat tevens reeds ontkoppelde leidingen en in het verleden van derden overgenomen leidingen waarvoor de vennootschap thans verantwoordelijk is. De saneringsactiviteiten vinden thans plaats in twee programma's, te weten: Programma 2013-2024 en Programma 2025-2034. Het saneringsprogramma heeft ultimo 2023 daarmee een resterende looptijd van ca. 10 jaar.

We actualiseren het saneringsprogramma jaarlijks, onder meer voor wat betreft de verwachte toekomstige prijzen, de inschatting van de te verwijderen activa en de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden samenhangend met het saneren.

We achten het ultimo 2023 niet aannemelijk dat het integraal opruimen van alle transportleidingen en toebehoren aan de orde zal komen. We hebben in ons oordeel overwogen dat transport van aardgas in de komende jaren belangrijk blijft. Daarnaast zien we voldoende mogelijkheden voor diverse alternatieve toepassingen, waaronder het transport van alternatieve energiedragers, zoals waterstof. We verwachten dat we het bestaande aardgastransportnetwerk gefaseerd inzetten voor het transporteren van alternatieve energiedragers in de nabije en ook verdere toekomst. Daarnaast geldt dat de opbrengsten van een alternatieve toepassing (op termijn) verminderd met de kosten van conservering naar verwachting opwegen tegen de (maatschappelijke) kosten van het opruimen. Een voorziening voor opruimingskosten voor het gastransportnet als geheel op langere termijn is vanwege voornoemde overwegingen niet opgenomen.

Bij het bepalen van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen nemen we ook in ogenschouw dat onze oordelen en schattingen beïnvloed kunnen worden door de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en door aangescherpte milieu- en klimaatdoelstellingen. Mede door politieke besluitvormingen op het gebied van waterstof, warmte en CO₂, wordt de langetermijnvisie steeds concreter en naar verwachting in de komende jaren verder uitgewerkt. We passen de voorziening voor opruimingskosten en saneringen op iedere balansdatum aan op de meest recente ontwikkelingen. Voornoemde ontwikkelingen kunnen ook in toekomstige jaren leiden tot het bijstellen van de reikwijdte van de voorziening voor saneringen, bijvoorbeeld als bepaalde netwerkdonderdelen geen toekomstige alternatieve toepassing kennen waar dit eerder wel werd verwacht.

Daarnaast kan de voorziening worden aangepast als op basis van ervaringscijfers de technische wijze van saneren verandert of als de kosten van historische saneringen aanleiding geven om uit te gaan van hogere of lagere kosten voor toekomstige saneringen.

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	70,8	28,8
Dotaties ten laste van de winst-en-verliesrekening	14,4	54,8
Vrijval ten laste van de winst-en-verliesrekening	-	-8,6
Oprenting ten laste van de winst-en-verliesrekening	2,6	1,3
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-9,1	-5,5
Stand per 31 december	78,7	70,8

Het kortlopend deel van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen bedraagt ultimo 2023 naar verwachting € 14,6 miljoen (ultimo 2022: € 7,8 miljoen). Dit bedrag is niet afzonderlijk vermeld onder de kortlopende schulden. Het deel van de voorziening met een looptijd van meer dan vijf jaar bedraagt ultimo 2023 € 35,7 miljoen (ultimo 2022: € 37,0 miljoen). We hebben in 2023 een disconteringsvoet gehanteerd tussen de 3,5% en 3,6% (2022: tussen de 3,5% en 3,8%).

13. Langlopende lening aandeelhouder

De mutaties in de langlopende aandeelhouderslening zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	3.142,9	3.451,6
Opgenomen gelden	87,6	78,5
Aflossingen	-77,2	-387,2
Stand per 31 december	3.153,3	3.142,9

De schuld aan aandeelhouder betreft de facto het opgenomen saldo onder een leningsfaciliteit van maximaal € 5,0 miljard, welke ter beschikking is gesteld aan GTS door N.V. Nederlandse Gasunie op 1 januari 2014. De looptijd van deze faciliteit eindigt in beginsel op 31 december 2029, maar heeft een mogelijkheid tot verlenging. De overeengekomen rentevoet bedraagt de gewogen gemiddelde rentekostenvoet van de lange leningenportefeuille van de N.V. Nederlandse Gasunie met een opslag van 12,5 basispunten. Het gewogen gemiddelde rentepercentage over het saldo van de opgenomen gelden in 2023 bedroeg 1,8% (2022: 1,8%). Met N.V. Nederlandse Gasunie is overeengekomen dat tussentijds onbeperkt op de faciliteit kan worden getrokken dan wel afgelost. Er is geen tussentijds aflossingsschema overeengekomen.

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer door een netbeheerder in het BFBN. Per kwartaal beoordeelt de vennootschap, rekening houdend met de bepalingen van het BFBN, of er afgelost dan wel getrokken moet worden op de kredietfaciliteit ten einde aan de BFBN-vereisten te voldoen. Bij deze periodieke beoordeling wordt niet alleen de actuele financiële positie betrokken, maar ook de verwachtingen voor de komende jaren inzake de verwachte omvang en moment van de investeringsuitgaven, de verwachte dividenduitkeringen en de verwachte operationele kosten voor het gastransportnetwerk. De omvang en volatiliteit van deze variabelen maakt een betrouwbare schatting van eventuele toekomstige aflossingen niet mogelijk. Om deze reden is de opgenomen lening op balansdatum volledig gepresenteerd onder de langlopende schulden.

Inzake de leningsfaciliteit zijn door de vennootschap geen zekerheden gesteld.

14. Leaseverplichtingen

De vennootschap is enkele leasecontracten aangegaan inzake de huur van terreinen. Deze gebruiksrecht activa worden ingezet voor eigen gebruik; er is geen sprake van sub-leasing. Nadere informatie over de bij de lease behorende gebruiksrecht activa is opgenomen in noot 2 'Materiële vaste activa'.

De mutaties in de leaseverplichtingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	4,3	4,7
Nieuwe leaseverplichtingen	-	-
Aanpassingen lease variabelen	-	-
Leasebetalingen	-0,5	-0,5
Oprenting	0,1	0,1
Totaal	3,9	4,3
Gepresenteerd onder de kortlopende schulden	-0,1	-0,4
Stand per 31 december	3,8	3,9

De resterende looptijd van de leaseverplichtingen is als volgt:

In miljoenen euro's	31 dec. 2023		31 dec. 2022	
	Boekwaarde	Nominale waarde	Boekwaarde	Nominale waarde
Resterende looptijd < 1 jaar	0,1	0,2	0,4	0,5
Resterende looptijd ≥ 1 jaar en ≤ 5 jaar	0,5	0,7	0,5	0,7
Resterende looptijd > 5 jaar	3,3	4,0	3,4	4,0
Totaal leaseverplichtingen	3,9	4,9	4,3	5,2

De gewogen gemiddelde incrementele rentevoet in 2023 bedroeg 1,85% (2022: 1,74%).

Leaseovereenkomsten met een looptijd van korter dan één jaar of met een contractwaarde van minder dan € 5.000 zijn niet in de balans opgenomen. De impact van beide categorieën bedraagt ultimo 2023 minder dan € 0,1 miljoen per jaar (ultimo 2022: idem).

Onder aanpassing lease variabelen worden begrepen de tussentijdse aanpassingen van variabelen in de bestaande leasecontracten die leiden tot een wijziging in de waardering van de contracten, zoals verwachte of overeengekomen looptijden en de hoogte van de leasebetalingen.

15. Contractverplichtingen

De contractverplichtingen houden verband met de omzetverantwoording van de vennootschap. Voor bepaalde contracten geldt dat het betaalritme niet synchroon loopt met de wijze waarop GTS de omzet aan de boekjaren moet toerekenen. Dit doet zich onder meer voor bij contracten waarbij klanten een financiële bijdrage hebben geleverd in de investering in specifieke transportcapaciteit. Deze bijdragen rekenen we in beginsel toe aan het contract met de klant. Voor dergelijke vooruitbetalingen nemen we een contractverplichting op, waarbij we rekening houden met het financieringselement in deze contracten.

Ultimo 2023 bedroegen de totale contractverplichtingen € 16,7 miljoen (2022: € 17,1 miljoen). De mutaties in de contractverplichtingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Stand per 1 januari	17,1	17,4
Verantwoord als netto omzet	-0,9	-0,9
Oprenting	0,5	0,6
Toevoeging nieuwe contractverplichtingen	-	-
Totaal	16,7	17,1
Gepresenteerd onder de kortlopende schulden	-0,4	-0,4
Stand per 31 december	16,3	16,7

In 2023 vonden geen belangrijke wijzigingen in de contractverplichtingen plaats (2022: idem). De resterende looptijd van de contractverplichtingen is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31. dec 2023	31. dec 2022
Resterende looptijd < 1 jaar	0,4	0,4
Resterende looptijd ≥ 1 jaar en ≤ 5 jaar	1,9	1,9
Resterende looptijd > 5 jaar	14,4	14,8
Totaal contractverplichtingen	16,7	17,1

16. Financiële instrumenten

Algemeen

De belangrijkste financiële risico's waaraan de vennootschap onderhevig is, zijn het marktrisico (bestaande uit renterisico, valutarisico en prijsrisico), het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. In overleg met de aandeelhouder (N.V. Nederlandse Gasunie) past de vennootschap financieel risicomanagement toe met het doel deze risico's te beperken door operationele en financiële maatregelen. Afhankelijk van de aard en omvang van de risico's worden daartoe zo nodig specifieke afdekkingsinstrumenten ingezet, ofwel direct door de vennootschap zelf ofwel indirect via de aandeelhouder.

Afgeleide financiële instrumenten zetten we uitsluitend in voor afdekking van risico's en niet voor handels- of andere doeleinden. De inzet van bepaalde risico-instrumenten behoeven de voorafgaande instemming van het management en/of de aandeelhouder.

Renterisico

Het door de vennootschap gelopen renterisico betreft het risico dat toekomstige uitgaande rentekasstromen zullen toenemen door veranderingen in de rente van rentedragende leningen met een variabele rente. GTS loopt een renterisico op de rentedragende lening van de aandeelhouder. De leningfaciliteit die ter beschikking is gesteld door N.V. Nederlandse Gasunie heeft een variabele rentevoet, gebaseerd op de gewogen gemiddelde rentekostenvoet van de lange leningenportefeuille van de N.V. Nederlandse Gasunie met een opslag van 12,5 basispunten. Als deze gemiddelde rentevoet wijzigt, wijzigt ook de omvang van de rentebetalingen door de vennootschap. GTS heeft dit renterisico niet afgedekt, omdat het moment en de omvang van de aflossingskasstromen onder de leningfaciliteit niet is vastgelegd en onvoldoende nauwkeurig is te voorspellen.

Bij een rentewijziging van 1%-punt wijzigen de jaarlijkse rentelasten met circa € 31,5 miljoen (2022: € 31,4 miljoen) per jaar.

Valutarisico

Valutarisico's ontstaan als financiële instrumenten zijn aangegaan in een valuta die ongelijk is aan de functionele valuta. Het valutarisico dat de vennootschap loopt, betreft het risico dat toekomstige kasstromen fluctueren als gevolg van veranderingen in de valutakoersen.

In het kader van de normale bedrijfsactiviteiten is het valutarisico zeer beperkt, omdat nagenoeg alle transacties plaatsvinden in euro's. Ultimo 2023 was geen sprake van materiële vorderingen of verplichtingen in vreemde valuta en was dienovereenkomstig geen sprake van de inzet van afdekkingsinstrumenten (ultimo 2022: idem).

Prijsrisico

Ten behoeve van de dagelijkse bedrijfsactiviteiten, waaronder het gastransport, balanceeracties in het gastransportnetwerk en de interne en externe productie van stikstof voor kwaliteitsconversie, maken we gebruik van gas en elektriciteit. Hiervoor zijn gas- en elektriciteitsleveringscontracten gesloten met energieleveranciers. De contracten die we hebben gesloten, zijn in de markt gangbare leveringscontracten, waarbij de prijs van energie variabel is en wordt bepaald op basis van de vigerende spotmarktprijzen op het moment van contractering/levering. Er geldt geen minimale afnameverplichting. We lopen een prijsrisico als de variabele kosten van gas en elektriciteit toenemen, voorzover we deze prijsstijgingen uit hoofde van de reguleringsafspraken niet mogen nacalculeren in de toekomstige gereguleerde tarieven.

Als gevolg van de uitspraak van het CBb zijn de oorspronkelijke afspraken over nacalculatie van de energiekosten van GTS gewijzigd. Voor de periode 2022-2026 mag GTS 75% van het verschil tussen de geschatte en de werkelijke energiekosten nacalculeren, met een maximum van 20% ten opzichte van de geschatte kosten. In het geval van een afwijking van meer dan 20% ten opzichte van de geschatte kosten, mogen we het meerdere aan kosten boven de afwijking van 20% volledig nacalculeren. GTS loopt hierdoor een beperkt prijsrisico.

GTS hanteert een inkoopstrategie met als doel het realiseren van een marktconforme prijs. Uitgangspunt van ons beleid is dat we niet handelen met energieleveringscontracten en geen speculatieve posities innemen. We zijn geïmmiteerd om de gecontracteerde volumes energie zelf af te nemen en te gebruiken ten behoeve van de dagelijkse bedrijfsactiviteiten.

De energieleveringscontracten kennen de contractuele mogelijkheid om prijzen voor bepaalde toekomstige leveringsperiodes gedeeltelijk te fixeren, bijvoorbeeld middels termijnleveringen. Bij het doen van deze termijnleveringen houden we rekening met de verwachte periodieke energiebehoefte ten einde aan de eigen gebruik voorwaarden te voldoen. De mate van afdekking wordt mede beïnvloed door de voorspelbaarheid van de omvang en de timing van het energieverbruik. GTS streeft naar een afdekking van ten minste 65% van het verwachte energieverbruik. Energieverbruik dat niet middels termijnleveringscontracten is gecontracteerd, wordt gekocht op de spotmarkt op het moment dat de energievraag ontstaat.

Ultimo 2023 bedroeg de nominale waarde van de termijnleveringscontracten voor het eigen gebruik van energie ongeveer € 73,5 miljoen (ultimo 2022: € 205,2 miljoen). De termijnleveringen zien volledig toe op leveringen van elektriciteit en gas in het boekjaar 2024. Ingevolge RJ 290.202 zijn de verplichtingen uit hoofde van de termijnleveringen niet in de balans opgenomen. Er zijn geen andere afgeleide financiële instrumenten op grond van de eigen gebruik uitzondering niet in de balans opgenomen.

Kredietrisico

Het kredietrisico bestaat uit het verlies dat zou ontstaan als tegenpartijen volledig of gedeeltelijk in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet na zouden komen. We lopen geen belangrijk kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele afnemer of tegenpartij (ultimo 2022: idem). Wel realiseerden we in 2023 meer dan 10% (maar minder dan 15%) van onze externe opbrengsten met betrekking tot het gastransport en de aanverwante diensten bij één externe cliënt (2022: idem). Ultimo 2023 was geen sprake van betaalachterstanden door deze cliënt (ultimo 2022: idem).

Om het kredietrisico op tegenpartijen te beperken, vragen we in voorkomende gevallen om garantiestellingen van haar klanten en andere partijen waarmee transacties plaatsvinden.

De ontvangen garantiestellingen van derden zijn als volgt:

In miljoenen euro's	31 dec. 2023		31 dec. 2022	
	Aantal	Saldo	Aantal	Saldo
Security Deposits	142	195,1	164	243,9
Bankgaranties	56	142,5	54	137,7
Parent Company Guarantees	39	385,0	36	356,5
Surety Agreements	2	10,4	2	10,4
Totaal ontvangen garantiestellingen	239	733,0	256	748,5

De ontvangen zekerheden zijn gesteld uit hoofde van capaciteitsboekingen onder de gastransportovereenkomsten. De security deposits worden via N.V. Nederlandse Gasunie in geld aangehouden.

De looptijd van de ontvangen garantiestellingen varieert van enkele maanden tot garanties zonder overeengekomen einddatum. De garantiestellingen zijn niet vrij overdraagbaar.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat de vennootschap over onvoldoende liquide middelen beschikt om aan de direct opeisbare verplichtingen te voldoen. Voor de kwantificering van het liquiditeitsrisico werkt GTS met een meerjarenplanning voor de kapitaalslasten en de investeringen en een liquiditeitsprognose met een horizon van minimaal een jaar voor de operationele uitgaven.

De liquide middelen van de vennootschap maken onderdeel uit van een cashpool overeenkomst met N.V. Nederlandse Gasunie en haar groepsmaatschappijen. Op grond van deze overeenkomst worden de banksaldi van de vennootschappen, waaronder GTS, op de hoofdrekening van N.V. Nederlandse Gasunie geconcentreerd. De bedragen die GTS op haar bankrekening ontvangt, worden dagelijks doorbetaald aan N.V. Nederlandse Gasunie. Omgekeerd worden de bedragen die GTS betaalt, dagelijks aangezuiverd door N.V. Nederlandse Gasunie. De banksaldi die onderdeel uit maken van de cashpool overeenkomst zijn rentedragend.

Om het liquiditeitsrisico af te dekken, beschikt de vennootschap ultimo 2023 over een leningfaciliteit van € 5,0 miljard (ultimo 2022: € 5,0 miljard), welke door de aandeelhouder ter beschikking is gesteld. De faciliteit eindigt in beginsel op 31 december 2029, maar heeft de mogelijkheid tot verlenging. Met N.V. Nederlandse Gasunie is overeengekomen dat tussentijds onbeperkt op de faciliteit kan worden getrokken dan wel afgelost.

De vennootschap heeft verder de beschikking over een niet-gecommitteerde externe kredietfaciliteit van € 10,0 miljoen (ultimo 2022: € 10,0 miljoen) samenhangend met de cashpool overeenkomst. Ultimo 2023 is op deze faciliteit niet getrokken (ultimo 2022: idem).

Reële waarde

In deze jaarrekening zijn diverse financiële instrumenten opgenomen waarvoor de reële waarde kan afwijken van de boekwaarde op basis van de geamortiseerde kostprijs. Het betreft:

- Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en overige schulden
- Langlopende lening aandeelhouder

De wijze van reële waardebepaling beschrijven we onder het hoofd 'Bepaling van de reële waarde' in de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en overige schulden

De reële waarde van in de balans opgenomen vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en de overige schulden benadert de boekwaarde daarvan als gevolg van de korte looptijd van deze instrumenten.

Langlopende lening aandeelhouder

De vennootschap heeft de reële waarde van de aandeelhouderslening berekend door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd, vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen. Hierbij is rekening gehouden met het eigen risicoprofiel en het risicoprofiel van de geldgever. Aangenomen is dat de uitstaande hoofdsom ineens wordt afgelost op de einddatum van de kredietfaciliteit.

De boekwaarde en de reële waarde van de langlopende lening aandeelhouder ultimo 2023 is als volgt:

In miljoenen euro's	31 dec. 2023			31 dec. 2022		
	Boekwaarde	Reële waarde	Vershil	Boekwaarde	Reële waarde	Vershil
Langlopende lening aandeelhouder	3.153,3	3.003,3	-150,0	3.142,9	2.807,3	-335,6

17. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Hoofdelijke aansprakelijkheid fiscale eenheid

De vennootschap maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. Op grond van de Invorderingswet is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake de vennootschapsbelasting en omzetbelasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen.

Verstreckte garantiestellingen

De vennootschap heeft een garantiestelling van € 0,8 miljoen (2022: € 0,8 miljoen) afgegeven ten behoeve van haar deelneming in EDSN.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2023 bestaan voorwaardelijke investeringsverplichtingen ter hoogte van € 34,3 miljoen (ultimo 2022: € 27,8 miljoen). De verplichtingen houden met name verband met de finale afbouw van de nieuwe stikstoffabriek in Zuidbroek en met de reguliere vervangingsinvesteringen. In voorkomende gevallen voert N.V. Nederlandse Gasunie de investeringsprojecten voor GTS uit. In die gevallen zijn de investeringsverplichtingen te typeren als een verplichting jegens de aandeelhouder. Voor een nadere toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

Meerjarige verplichtingen

De meerjarige verplichtingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>		Contractwaarde
Looptijd	31 dec. 2023	31 dec. 2022
0 – 1 jaar	57,6	53,5
1 – 5 jaar	195,9	180,5
> 5 jaar	98,0	123,5
Totaal	351,5	357,5

De verplichtingen hebben met name betrekking op de inkoop van stikstofproductiecapaciteit en flexibele opslagdiensten. In voorkomende gevallen vinden de inkopen plaats via N.V. Nederlandse Gasunie (of diens groepsmaatschappijen) en zijn de bijbehorende verplichtingen te typeren als een meerjarige verplichting jegens de aandeelhouder (of diens groepsmaatschappijen). Voor een nadere toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

Verplichtingen uit hoofde van fysieke onbalansen

Hoewel we streven naar het minimaliseren van operationele onbalansen, treden in de praktijk stuurafwijkingen op waardoor de daadwerkelijke fysieke gasstroom in enige mate kan verschillen van de volumes die zijn genomineerd (en bevestigd) door onze klanten. Mede op grond van praktische uitvoerbaarheid worden deze verschillen niet dagelijks financieel verrekend, maar opgenomen in een cumulatieve verschillenrekening (een zogenaamde 'Operational Balancing Account' ('OBA')). GTS is OBA's aangegaan met aangrenzende netwerken, bergingen en productielocaties.

De operationele onbalans wordt continu nauwlettend gemonitord en doorlopend in natura vereffend met betreffende tegenpartij(en) door fysieke ontvangst of levering van aardgas. De OBA's worden slechts voor operationele doeleinden gebruikt en niet voor commerciële doeleinden.

Bij het gebruik maken van de OBA wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling en een doorlopende verrekening in natura. De onbalansen worden slechts financieel verrekend indien partijen in de overeenkomst ophouden te bestaan en verrekening in gas alsdan niet meer mogelijk is. De OBA's hebben geen looptijd. Op grond van voornoemde overwegingen is het saldo te vorderen of te leveren gas als 'eeuwigdurend' aan te merken en heeft deze geen waarde op de balansdatum. Om deze reden zijn de onbalansen opgenomen in de niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen.

Ultimo 2023 is het cumulatieve operationele onbalans volume 36 GWh negatief (2022: 265 GWh positief). Er is sprake van een vordering jegens aangrenzende netwerken, bergingen en/of productielocaties. Uitgaande van de TTF-spotprijs per balansdatum bedraagt de waarde van deze onbalansvordering ca. € 1,1 miljoen (2022: ca. -/- € 20,1 miljoen).

Naast onbalansen uit hoofde van de OBA's kunnen ook onbalansen met klanten voorkomen op basis van het Systeem Balans Signaal (SBS). Het SBS is de som van de Portfolio Onbalans Signalen van alle in het transportnetwerk actieve shippers. Ook hier wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling en een doorlopende verrekening in natura. De onbalansen worden slechts financieel verrekend indien de licentie van de shipper beëindigd wordt en verrekening in gas alsdan niet meer mogelijk is. Ultimo 2023 is het cumulatieve onbalans volume met de shippers 3 GWh negatief (2022: 17 GWh negatief). Uitgaande van de TTF-spotprijs per balansdatum bedraagt de waarde van deze onbalansvordering ca. € 0,1 miljoen (2022: ca. € 1,3 miljoen).

18. Netto-omzet

De netto-omzet wordt volledig in Nederland gerealiseerd en bestaat volledig uit de opbrengsten inzake gastransport en gastransport gerelateerde diensten. De netto-omzet daalde met 24,6% ten opzichte van het vorige boekjaar (2022: stijging van 68,1%).

De daling van de netto-omzet moet gezien worden vanuit het perspectief van een bijzonder boekjaar 2022. Als gevolg van de Russische inval in Oekraïne in dat jaar was sprake van grote onzekerheden op de energiemarkten. Dit leidde in 2022 tot significant hogere gerealiseerde opbrengsten uit gereguleerde capaciteitsveilingen en zogenaamde afschakelbare transportcapaciteit. Waar onze gasstromen voorheen oost-west georiënteerd waren, zagen we in 2022 hierin een ommekeer. Nederland ontving significant grotere gasstromen uit Noorwegen, Groot-Brittannië, België en vanuit de import van LNG.

De gereguleerde omzet die de toegestane omzet te boven gaat, geven we in de toekomst terug aan de markt via lagere transporttarieven. Daarvoor zorgt het systeem van regulering. Onder de huidige RJ-standaarden mogen we de toekomstige verrekeningen niet in de balans opnemen en niet op de omzet en het resultaat in mindering brengen. We verantwoorden deze verrekeningen pas in het jaar waarin de verrekening plaatsvindt. We verwachten dat we het surplus aan omzet uit het boekjaar 2022 en 2023 in het boekjaar 2024 en 2025 zullen verrekenen met de tarieven die marktpartijen betalen voor het gereguleerde aardgastransport.

Voor een toelichting op de vrijval van de contractverplichtingen ten gunste van de netto-omzet verwijzen we naar noot 15 'Contractverplichtingen'.

19. Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit bijdragen van derden, bijvoorbeeld voor het vergoeden van kosten van het verleggen van onze leidingen op verzoek van derden. Onder de overige bedrijfsopbrengsten zijn ook begrepen de bedragen die GTS in rekening brengt voor het geschikt maken van bepaalde transportleidingen voor een mogelijke overdracht aan een waterstof operator in de komende jaren. De kosten die hiermee samenhangen krijgt de vennootschap 100% vergoed.

20. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie van de kosten uitbesteed werk en andere externe kosten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Kosten van netbeheer	373,0	385,0
Kosten van uitbesteed werk	330,5	277,6
Totaal kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	703,5	662,6

De kosten van netbeheer omvatten met name de inkoop van stikstofproductiecapaciteit en elektriciteit voor de productie van stikstof en de kosten van elektriciteit en gas voor het gastransport.

De kosten uitbesteed werk en andere externe kosten omvatten mede de diensten die geleverd worden door N.V. Nederlandse Gasunie. De stijging van de kosten houdt voornamelijk verband met hogere personeelskosten en kosten van ICT. Voor een toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

21. Afschrijvingen op materiële vaste activa

De specificatie van de afschrijvingen op de materiële vaste activa is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Afschrijvingslasten	209,4	212,3
Boekresultaat desinvesteringen	1,4	1,6
Totaal afschrijvingen op materiële vaste activa	210,8	213,9

Het boekresultaat desinvesteringen betreft het saldo van de opbrengstwaarde van de verkochte of overgedragen actieven minus de boekwaarde daarvan op het moment van de levering.

22. Overige kosten

De specificatie van de overige kosten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Overige kosten	15,0	47,9
Totaal overige kosten	15,0	47,9

De overige kosten bestaan uit incidentele kosten, waaronder voornamelijk de dotatie aan de voorziening voor opruimingskosten en saneringen en enkele overige incidentele kosten. De overige bedrijfskosten zijn in 2023 met name lager dan in 2022 doordat in 2022 sprake was van een relatief hoge dotatie aan de voorziening voor opruimingskosten en saneringen.

23. Financiële baten en lasten

De specificatie van de financiële baten en lasten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Rentelasten langlopende lening aandeelhouder	57,7	60,4
Oprenting voorzieningen	2,6	1,3
Overige financieringsbaten en -lasten	-0,4	0,4
Rente- en financieringslasten	59,9	62,1
Geactiveerde bouwrente	-8,8	-8,1
Totaal financiële baten en lasten	51,1	54,0

Activering van rente inzake de vervaardiging van kwalificerende vaste activa vond plaats rekening houdend met een gewogen gemiddelde rentevoet van 1,7% (2022: 1,8%).

De overige financieringslasten betreffen met name het financieringscomponent in de langlopende contractverplichtingen, de oprenting van de leaseverplichtingen en overige financiële baten en lasten.

24. Belastingen

De belastinglast in de winst-en-verliesrekening bestaat uit de volgende componenten:

<i>In miljoenen euro's</i>	2023	2022
Belastinglast over het boekjaar	30,7	138,1
Mutaties in uitgestelde belastingen	33,2	28,1
Totale belastinglast	63,9	166,2

Het toepasselijke belastingtarief in 2023 bedraagt 25,8% (2022: 25,8%). De effectieve belastingdruk in 2023 bedraagt 25,8% (2022: 25,8%). Er is geen sprake van permanente verschillen die leiden tot een verschil in nominale en effectieve belastingdruk.

25. Aantal werknemers

De vennootschap had in 2023 geen medewerkers in dienst (2022: idem). De medewerkers die werkzaamheden verrichten voor GTS, zijn juridisch in dienst van N.V. Nederlandse Gasunie. Voor de kosten van de dienstverlening door N.V. Nederlandse Gasunie verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

26. Verbonden partijen

Algemeen

De vennootschap is onderdeel van een groep met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. N.V. Nederlandse Gasunie en alle tot diens groep behorende entiteiten zijn aan te merken als verbonden partijen. Dit geldt ook voor de statutair bestuurders, het management, andere sleutelfunctionarissen van Gasunie Transport Services B.V en N.V. Nederlandse Gasunie en hun nauwe verwanten. Er hebben geen transacties plaatsgevonden met verbonden partijen onder niet-normale marktvoorwaarden.

De transacties onder normale marktvoorwaarden met verbonden partijen zijn als volgt:

Transacties met N.V. Nederlandse Gasunie en/of diens groepsmaatschappijen

GTS neemt als landelijk netbeheerder goederen en diensten af van N.V. Nederlandse Gasunie en/of diens groepsmaatschappijen. GTS en N.V. Nederlandse Gasunie hebben de afspraken met betrekking tot de samenwerking zodanig vastgelegd dat de leveringszekerheid, transportzekerheid en de veiligheid van het gastransport zijn gewaarborgd.

De omvang van de dienstverlening in 2023 bedraagt € 878,2 miljoen (2022: € 870,1 miljoen) en heeft voor € 177,4 miljoen (2022: € 207,5 miljoen) betrekking op de investeringen in het gastransportnet en voor € 700,8 miljoen (2022: € 662,6 miljoen) op operationele kosten. De operationele kosten hebben betrekking op de inzet van medewerkers van N.V. Nederlandse Gasunie, de inkoop van flexibele opslagdiensten en de levering van materialen, diensten en doorbelaste kosten, waaronder de transportgerelateerde energiekosten. Deze dienstverlening en leveringen vinden plaats tegen kostprijs.

Over de opgenomen lening van N.V. Nederlandse Gasunie wordt een zakelijke rente berekend. In 2023 bedroegen deze rentelasten € 57,7 miljoen (2022: € 60,4 miljoen).

Transacties tussen GTS aan overige verbonden partijen

GTS verleent gastransportdiensten aan klanten, waaronder GasTerra B.V. De uiteindelijk aandeelhouder van GTS, de Staat der Nederlanden, is ook 50% aandeelhouder van GasTerra B.V. Hierdoor kan de Staat der Nederlanden, binnen de kaders van zijn hoedanigheid als aandeelhouder, invloed van betekenis uitoefenen op het beleid van beide vennootschappen.

De diensten van GTS aan GasTerra B.V. voeren we uit in overeenstemming met de bepalingen van de Gaswet. Ingevolge deze wetgeving is GTS gehouden alle marktpartijen non-discriminatoir te behandelen en conform aanvraag zaken te doen. De bij GasTerra B.V. in rekening gebrachte tarieven zijn vastgesteld door de Nederlandse toezichthouder (ACM). De ACM werkt onafhankelijk van Gasunie, GTS, GasTerra B.V. en de Staat der Nederlanden.

27. Bezoldiging bestuurder

Op grond van artikel 2:383 lid 1 BW is vermelding van de bezoldiging van de bestuurder achterwege gelaten, op grond van herleidbaarheid naar één enkel natuurlijk persoon.

28. Honoraria externe accountant

Ernst & Young Accountants LLP heeft de wettelijke controle van de jaarrekening van Gasunie Transport Services B.V. verricht. Daarnaast zijn er andere controlewerkzaamheden verricht met betrekking tot verantwoordingen ten behoeve van de toezichthouder ACM.

De financiële gegevens (inclusief de gegevens inzake de honoraria van de externe accountant) van Gasunie Transport Services B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van N.V. Nederlandse Gasunie. Overeenkomstig artikel 2:382a lid 3 BW wordt in de jaarrekening van Gasunie Transport Services B.V. geen separate toelichting met betrekking tot de honoraria van de externe accountant opgenomen.

29. Gebeurtenissen na de balansdatum

Er is geen sprake van belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum die verwerkt of toegelicht moeten worden in de jaarrekening.

Ondertekening

B.J. Hoevers,
Bestuurder

Groningen, 29 februari 2024

Jaarverslag 2023

Overige gegevens

03 Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder van Gasunie Transport Services B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Gasunie Transport Services B.V. te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Gasunie Transport Services B.V. per 31 december 2023 en van het resultaat 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de winst-en-verliesrekening over 2023
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Gasunie Transport Services B.V. (hierna ook: 'GTS' of 'de onderneming') zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in Gasunie Transport Services B.V.

Gasunie Transport Services B.V. is een 100% dochteronderneming van N.V. Nederlandse Gasunie. GTS is eigenaar en de netbeheerder van het landelijk gastransportnetwerk in Nederland. De taken van GTS, de toegang tot het gastransportnetwerk alsmede het tarief voor het transport van gas door het gastransportnetwerk worden bepaald door de Nederlandse toezichthouder Autoriteit Consument & Markt (ACM).

Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan de waardering van materiële vaste activa en het fraude risico op omzetverantwoording op basis van de activiteiten van GTS en onze risicoanalyse.

Verwijzingen naar functies en afdelingen in deze sectie zijn betrokken functies en afdelingen van GTS of N.V. Nederlandse Gasunie.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 62 miljoen (afgerond)
Toegepaste benchmark	0,9% van het totaal activa per 31 december 2023
Nadere toelichting	Wij hanteren het totaal activa als de benchmark voor het bepalen van de materialiteit, rekening houdend met de aard en omvang van de bedrijfsactiviteiten. Dit doen wij op basis van onze analyse van de belangrijkste informatiebehoeften van de gebruikers van de jaarrekening.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hanteren wij voor de in de jaarrekening verantwoorde (operationele) transactiestromen en de daarmee samenhangende netto-omzet, kosten en balansposten anders dan de materiële vaste activa een lager materialiteitsniveau dan voor de jaarrekening als geheel. Dit lagere materialiteitsniveau is vastgesteld op € 9,5 miljoen hetgeen gebaseerd is op 3,75% van het resultaat voor belastingen over 2023.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 3 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikken die nodig zijn voor de controle van een netbeheerder. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit, forensische accountancy en belastingen. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van de materiële vaste activa.

Onze aandacht voor klimaatrisico's en de energietransitie

Klimaatverandering en de energietransitie bepalen in belangrijke mate de maatschappelijke agenda. Zaken als CO₂-reductie hebben een impact op de financiële verslaggeving, omdat deze onder meer risico's meebrengen voor de bedrijfsvoering, de waardering van activa en voorzieningen of de houdbaarheid van het bedrijfsmodel en toegang tot financiële markten van bedrijven met een grotere CO₂ voetafdruk.

Wij verwijzen naar het voorwoord bij het jaarverslag waarin het bestuur zijn beoordelingen en de plannen uiteengezet heeft met betrekking tot klimaat-gerelateerde risico's en de effecten van de energietransitie.

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening, hebben wij geëvalueerd in hoeverre bij schattingen en belangrijke veronderstellingen, GTS rekening houdt met klimaatrisico's en de mogelijke effecten van de energietransitie en met eventuele toezeggingen en feitelijke verplichtingen op dit gebied, alsmede in de opzet van relevante interne beheersmaatregelen. Zoals toegelicht in de nadere toelichting op de jaarrekening heeft de energietransitie met name impact op de aannames over de levensduur en bijbehorende afschrijvingstermijnen en bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa. Verder hebben wij het directieverslag gelezen en overwogen of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de niet-financiële informatie in het directieverslag en de jaarrekening.

Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt 'Waardering van materiële vaste activa' onze controlewerkzaamheden om in te spelen op het geïdentificeerde risico met betrekking tot de impact van de energietransitie.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de onderneming en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Risicomanagement' van het directieverslag, waarin het bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragswijzer, Speak Up Regeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie in nauwe samenwerking met onze forensische specialisten. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle ondernemingen aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de Toelichting op de jaarrekening onderdeel: "Oordelen en schattingen door het management". Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

De volgende frauderisico's die wij hebben geïdentificeerd vereisten significante aandacht in onze controle

Veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording

Frauderisico	Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan.
Onze controleaanpak	Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt frauderisico inzake omzetverantwoording onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en inlichtingen gevraagd bij het bestuur, management, de interne accountantsdienst, juridische zaken en compliance afdeling.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het bestuur, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de interne accountant en compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in de Toelichting op de jaarrekening onderdeel: 'Continuïteit', is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de onderneming om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst. Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd.

Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre de onderneming voldoet aan de regels omtrent een goed financieel beheer zoals gespecificeerd in de bijlage bij het jaarverslag. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de directie gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van materiële vaste activa

Risico

De balans van Gasunie Transport Services B.V. wordt gedomineerd door de materiële vaste activa welke circa 93% van het balanstotaal vertegenwoordigen. Zoals toegelicht in 'Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen' van de Toelichting op de jaarrekening, staat de waardering van de materiële vaste activa onder invloed van ontwikkelingen in de regulering voor het gastransport in Nederland alsmede van de bredere macro (economische) ontwikkelingen, beïnvloed door onder andere de energietransitie en klimaatwetgeving. Bij de bepaling van waardering van de materiële vaste activa maakt het management gebruik van parameters, veronderstellingen en schattingen. Door de intrinsiek hoge mate van subjectiviteit van schattingen bij de bepaling van de realiseerbare waarde, hebben we de waardering van de materiële vaste activa als kernpunt van onze controle onderkend.

Het bestuur heeft de waardering van het gastransportnetwerk van GTS onderzocht. Dit naar aanleiding van onder meer de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) inzake de beroepszaken tegen het methodebesluit GTS 2022-2026 en de aanvullende sectorafspraken tussen ACM, GTS en marktpartijen voor wat betreft diverse onderwerpen ingevolge de Europese netwerkcode geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas (NC TAR). Voor de inschatting van de realiseerbare waarde maakt het bestuur een inschatting op basis van de bedrijfswaardeberekening (value-in-use-benadering), waarbij de realiseerbare waarde wordt bepaald op basis van de indirecte opbrengstwaarde van het gastransportnetwerk op basis van de verwachte toekomstige kasstromen.

De belangrijkste veronderstellingen welke hierbij zijn gehanteerd zijn:

- Statische efficiency na de reguleringsperiode 2022-2026
- Inflatiecorrectie toegestane inkomsten
- Realisatie operationele kosten

Op basis van de uitgevoerde bedrijfswaardeberekening heeft management geconcludeerd dat de realiseerbare waarde van het gastransportnetwerk in Nederland nagenoeg gelijk is aan de boekwaarde. Derhalve is geen sprake van een bijzondere waardevermindering of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering.

Onze controleaanpak	Onze werkzaamheden bestonden onder andere uit het evalueren of de door GTS gehanteerde grondslagen voor de waardering van de materiële vaste activa in overeenstemming zijn met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 121 "Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa" en of deze grondslagen en de gehanteerde modellen en veronderstellingen bij de bepaling van de waardering en het identificeren van een mogelijk bijzonder waardeverminderingsverlies of een terugname daarvan consistent zijn toegepast. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces van het opmaken van de jaarrekening gerelateerd aan de waardering van materiële vaste activa. Wij hebben verder de volgende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd: • Kennis genomen van de overwegingen van management inzake de beoordeling van indicaties voor bijzondere waardevermindering • Evalueren van de methodes en modellen welke door het management zijn gehanteerd op onder andere consistentie en geschiktheid. • Inschakelen van onze eigen waarderingsspecialisten om ons te assisteren bij de controle van de waardering. Onze focus omvatte hierbij het evalueren van het werk van de managementspecialisten die voor de waardering werden gebruikt en het beoordelen van de belangrijkste veronderstellingen die in de waardering zijn opgenomen. • Vaststellen dat de verwachte gestandaardiseerde activawaarde overeenkomt met correspondentie van de ACM. • Aansluiten van de gehanteerde efficiency op het methodebesluit 2022-2026 en beoordelen van de gehanteerde veronderstellingen door het management voor de periode daarna. • Beoordelen van de impact van de effecten van de CBb uitspraak van 4 juli 2023. • Beoordelen van de impact van de effecten van de sectorafspraken welke zijn gemaakt tussen ACM, GTS en marktpartijen voor wat betreft diverse onderwerpen ingevolge de Europese netwerkcode geharmoniseerde transmissietariefstructuren voor gas (NC TAR). Ten slotte hebben wij de gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Op grond van onze werkzaamheden achten wij de door het bestuur gehanteerde uitgangspunten in de bepaling van de realiseerbare waarde aanvaardbaar.

Fraude risico inzake omzetverantwoording

Risico	GTS opereert in een gereguleerde business met gereguleerde tarieven zoals vastgesteld door de ACM. Als gevolg van regelgeving moeten overtollige inkomsten in de daaropvolgende jaren worden 'teruggegeven' aan de markt. Door de extreme marktomstandigheden was hiervan met name in 2022 en deels in 2023 sprake, waarbij de werkelijke netto-omzet de toegestane inkomsten (significant) oversteeg. Daarom kunnen er naar ons oordeel – vooral in jaren met hoge(re) inkomsten – prikkels zijn om inkomsten naar een volgende periode te verschuiven, waardoor het risico bestaat dat de inkomsten te laag worden verantwoord. Bij het bepalen van de netto-omzet maakt de onderneming gebruik van de mogelijkheid die de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 270 "De winst-en-verliesrekening" biedt om opbrengsten en gerelateerde kosten met betrekking tot de verkoop van goederen en het verlenen van diensten conform IFRS 15 'Opbrengsten van contracten met klanten' te verwerken, zoals toegelicht in de toelichting op de jaarrekening, onderdeel: 'Netto-omzet'.
Onze controleaanpak	Onze werkzaamheden bestonden onder andere uit het evalueren of de door GTS gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving met betrekking tot de omzetverantwoording in overeenstemming zijn met IFRS 15 en of deze grondslagen integraal en consistent zijn toegepast. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van de relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces van omzetverantwoording. Wij hebben verder de volgende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd: • Vaststellen van de juiste afgrenzing van de omzet per jaareinde om mogelijke verschuivingen van omzet te identificeren; • Gebruikmaken van data-analyse om bijzonderheden binnen de opbrengstenstromen voor opbrengsten uit gereguleerde activiteiten te identificeren; • Testwerkzaamheden op gerealiseerde omzet na balansdatum en test op creditnota's
Belangrijke observaties	Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn ons geen indicaties gebleken van onjuiste omzetverantwoording door fouten of fraude.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door de aandeelhouder op 12 oktober 2022 benoemd als accountant van Gasunie Transport Services B.V. vanaf de controle van het boekjaar 2023.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderneming;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie van de raad van commissarissen van N.V. Nederlandse Gasunie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 29 februari 2024

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M. Abdellati

Statutaire regeling omtrent de winstbestemming

Artikel 33, lid 2 en lid 3, van de statuten van de vennootschap luiden:

- De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering. Bij staking van stemmen over uitkering of reservering van winst wordt de winst waarop het voorstel betrekking heeft, gereserveerd. Een besluit tot uitkering is onderworpen aan de goedkeuring, als bedoeld in artikel 2:216 lid 2 BW, van het bestuur. Het bestuur weigert een dergelijke goedkeuring slechts indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

Jaarverslag 2023

Bijlage: Besluit Financieel
Beheer Netbeheerder

gasunie
transport services

04 Bijlagen

Besluit Financieel Beheer Netbeheerder

Als landelijk netbeheerder dient GTS te voldoen aan de vereisten zoals vastgelegd in de Gaswet in artikel 32 lid 11 sub c respectievelijk artikel 10e, eerste lid en het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('Besluit-BFBN'). Het besluit BFBN definieert vier ratio's, waaronder een eigenvermogensminimum, met daarbij een normwaarde, waaraan een netbeheerder dient te voldoen. Als de netbeheerder niet aan de eisen voldoet, dan dient zij dit onverwijld te melden aan de ACM en dient zij een herstelplan in te dienen.

De BFBN ratio's zijn:

- A. Het bedrijfsresultaat voor rente en belasting gedeeld door de bruto rentelasten bedraagt ten minste 1,7;
- B. De som van de nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen, overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is en bruto rentelasten gedeeld door de bruto rentelasten bedraagt ten minste 2,5;
- C. De som van de nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen en overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is gedeeld door de totale schuld bedraagt ten minste 0,11;
- D. De totale schuld gedeeld door de som van de totale schuld en het eigen vermogen inclusief minderheidsbelangen en preferente aandelen is maximaal 0,7.

De specificatie van de BFBN-ratio's is als volgt:

	Norm	2023	2022
Ratio A	minimaal 1,7	5,2	11,3
Ratio B	minimaal 2,5	9,3	10,5
Ratio C	minimaal 0,11	0,1	0,2
Ratio D	maximaal 0,7	0,5	0,5